

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Marie Vašutová

Rizikové formy komunikace českých pubescentů v
prostředí sociálních sítí

Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání – Společenské vědy se
zaměřením na vzdělávání

Olomouc 2020

Vedoucí bakalářské práce:
doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Rizikové formy komunikace českých pubescentů v prostředí sociálních sítí“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce doc. Mgr. Kamila Kopeckého, Ph.D. a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne

Podpis:

Poděkování

Chtěla bych poděkovat doc. Mgr. Kamilu Kopeckému, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci. Dále bych chtěla poděkovat příteli Vojtěchu Samkovi za pomoc při grafickém zpracování práce a všem, kteří mi poskytli užitečné informace.

Obsah

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 PUBESCENT	8
1.1 Vymezení pojmu a charakteristika	8
2 KOMUNIKACE	13
2.1 Vymezení pojmu komunikace	13
2.2 Typy, formy a funkce komunikace.....	14
2.3 Řeč a jazyk	16
2.4 Komunikační kontext	16
3 MASOVÁ MÉDIA A INTERNET	18
3.1 Vymezení pojmů	18
3.2 Jazyk internetové komunikace	19
4 SOCIÁLNÍ SÍŤ	23
4.1 Vymezení pojmu sociální síť.....	23
4.2 Příklady sociálních sítí	24
4.2.1 Facebook	24
4.2.2 Instagram.....	25
4.2.3 Twitter	26
4.2.4 LinkedIn	26
4.2.5 Lidé.cz.....	27
4.2.6 Líbímseti.cz.....	27
4.2.7 Tik Tok.....	28
4.3 Komunikace na sociálních sítích	29
5 AGRESIVITA A AGRESE	32
5.1 Vymezení pojmů	32
5.2 Směry agrese	33
5.2.1 Agrese vybitá na neživém předmětu	33
5.2.2 Agrese vybitá na zvířeti	33
5.2.3 Autoagrese.....	33
5.3 Dělení a druhy agrese	34
5.3.1 Přímá a nepřímá	34

5.3.2	Aktivní a pasivní	34
5.3.3	Emocionální	34
5.3.4	Frustrační.....	35
5.3.5	Instrumentální	36
5.4	Příčiny agrese	36
5.5	Příčiny zvýšeného výskytu agrese u dětí a mládeže.....	37
5.5.1	Potvrzení funkčnosti agrese	37
5.5.2	Nečitelnost ve výchově	37
5.5.3	Výrazný nesoulad v hranicích školy a rodiny	37
5.5.4	Vliv party	38
5.5.5	Mediální násilí.....	38
5.6	Zvládání a řešení agrese	39
5.7	Agrese na sociálních sítích	40
6	TYOLOGIE AGRESE V ONLINE PROSTŘEDÍ.....	42
6.1	Kyberšikana.....	42
6.1.1	Projevy kyberšikany.....	44
6.2	Kybergrooming.....	45
6.3	Kyberstalking a stalking	48
6.4	Sexting.....	50
6.5	Netolismus	52
6.6	Internetové výzvy	53
6.7	Hating	54
II.	EMPIRICKÁ ČÁST	55
7	CHARAKTERISTIKA EMPIRICKÉ ČÁSTI.....	55
8	ANALÝZA.....	56
9	VÝSLEDKY ANALÝZY	76
	ZÁVĚR	78
	Použitá literatura	80
	Internetové zdroje.....	81
	ANOTACE	85

ÚVOD

Puberta je složitým obdobím ve vývoji každého člověka. V době dospívání dochází k mnoha změnám. Jedná se například o fyzické, psychické a osobnostní změny nebo změny v chování. Dospívající postupem času zaujmají určité postoje, utváří si vlastní osobnost a v neposlední řadě se mění jejich komunikace a vztahy s okolím.

Komunikace patří mezi základní potřeby a spojovatele společnosti. V dnešní době je ve značné míře ovlivněna příchodem mobilních telefonů, počítačů nebo fenoménem sociálních sítí. Avšak v důsledku zmíněných technologií se mění celkový způsob komunikace, komunikační proces, způsoby vyjadřování, použití jazyka a jazykových prostředků, rozdíl ve verbální a neverbální komunikaci, nebo zapojení agrese a agresivního chování do způsobu komunikace. S agresí se setkáváme jak u dospělých, tak i u dětí a dospívajících, a ty ji mohou prostřednictvím sociálních sítí lehce šířit mezi ostatní.

Komunikace prostřednictvím mobilních telefonů je rychlejší než kdy dřív. Lidé jsou spolu neustále ve spojení, i když jsou si navzájem několik kilometrů vzdáleni. S komunikací je spojena i socializace, která je v období dospívání dalším důležitým faktorem. Seznamování se prostřednictvím internetu a navazování vztahů je pro dnešní děti a dospívající velmi jednoduché. Z pohodlí domova si mohou najít kamarády, se kterými nejčastěji prostřednictvím sociálních sítí komunikují. Mnoho z nich si ale neuvědomuje a nezná všechna úskalí a rizika, která mohou z používání internetu vyplynout.

V úvodu bakalářské práce si nejdříve vymezíme pojem pubescent, jeho charakteristiku a změny a vývoj týkající se období dospívání. Dále si vysvětlíme pojem komunikace, její typy, formy a funkce a vymezím pojmy jazyk a řeč, které jsou její nedílnou součástí. Jelikož je ke komunikaci využíván internet, média a sociální síť, budeme se v dalších kapitolách věnovat právě jim. Zaměříme se na druhy médií, specifický jazyk internetové komunikace, odlišnosti komunikace na sociálních sítích, a také si uvedeme několik příkladů konkrétních sociálních sítí, které jsou v dnešní době hojně využívány a populární. Od pozitivních stránek sociálních sítí a komunikaci na internetu se přesuneme k závažnějším problémům. Agrese a agresivita jsou pojmy, často úzce spojené s riziky internetové komunikace. Nejdříve si vymezíme tyto dva pojmy a dále se pokusíme rozdělit směry, druhy a příčiny agrese, a jakým způsobem můžeme problémy s agresí a agresivním chováním vyřešit. Tímto tématem se

dostaneme k poslední kapitole teoretické části bakalářské práce, a tím je typologie agrese v online prostředí. V této kapitole se budeme zabývat vybranými druhy a projevy agrese a agresivního chování v online prostředí, jako je kyberšikana, kybergrooming, stalking, kyberstalking a další.

Empirická část bakalářské práce bude zaměřena na analýzu vybraných příspěvků a komentářů dětí a dospívajících na sociální síti Facebook. Zaměříme se na agresivitu a vulgární vyjadřování, které se projevuje ve vybraných příspěvcích a komentářích. Dále budeme analyzovat jazykovou a gramatickou stránku vyjadřování, použití spisovného a nespisovného jazyka, vulgárních a expresivních výrazů a používání jazykových prostředků, typických pro internetovou komunikaci.

Cílem mé bakalářské práce je popsat rizika internetové komunikace českých pubescentů v online prostředí, které nabízí spoustu pozitiv, ale také negativ, jež mohou být pro děti a dospívající nebezpečná. Dalším cílem je popsat základní informace o dospívajících, jejich vývoji a způsobu komunikace a vyjadřování, a příčiny a důsledky agrese a agresivity. Všeho, co může dále ovlivnit jejich vývoj a chování v online prostředí. Posledním cílem je provedení a vyhodnocení analýzy vybraných příspěvků v empirické části této práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PUBESCENT

1.1 Vymezení pojmu a charakteristika

Období pubescence je jednou ze základních životních etap. Změny, které se v průběhu dospívání u jedinců projevují, se týkají jak psychického, tak i fyzického vývoje osobnosti jedince, tedy pubescenta, a v neposlední řadě i sociální oblasti osobnosti. *„Dospívání je považováno za přechodné období mezi dětstvím a dospělostí. Tento přechod má mnoho úrovní i projevů a probíhá ve všech dimenzích a složkách osobnosti.“*¹

Věkové vymezení a ohraničení se může podle různosti názorů lišit, avšak odchylky nejsou tak výrazné. *„Za začátek puberty je považován nástup tělesných projevů pubertálního vývoje.“*² Jak už jsem se zmiňovala, věkové vymezení dospívání není jednoznačné a je dobré si toto období rozdělit na dvě fáze. První fází je tzv. raná adolescence, též označovaná jako pubescence. Toto období je časově vymezeno 11. až 15. rokem. *„Pozdní adolescence zahrnuje dalších pět let života, trvá přibližně od 15 do 20 let, s určitou individuální variabilitou, zejména v oblasti psychické a sociální.“*³

Charakteristika dospívání, projevy i průběh, je poněkud různorodá, jelikož u každého jedince probíhá individuálně. Mezi hlavní změny dospívání můžeme zařadit fyziognomické změny, změny chování a prožívání, změny hodnot, názorů, postojů, zájmů i cílů. Mění se také sociální vztahy. Při dospívání prochází změnou tedy celá osobnost.⁴

*„Dospívání je pokládáno za období utváření základních osobnostních vlastností. V tomto období se osobnost mladého člověka strukturuje a vyhraňuje jako celek i v jednotlivých složkách a vlastnostech. Nejdůležitějším momentem je vztah k vlastnímu já, vyjádřený pojmy sebepojetí a sebehodnocení.“*⁵ Pojmy **sebehodnocení** a **sebpojetí**

¹ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991, s.30. ISBN 80-7067-002-9.

² SMĚKAL, Vladimír, LACINOVÁ Lenka a KUKLA Lubomír, ed. *Dítě na prahu dospívání*. Brno: Barristr & Principal, 2004, s.36. Psychologie (Barrister & Principal). ISBN 80-86598-84-5.

³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0.

⁴ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991. ISBN 80-7067-002-9.

⁵ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991, s.31-32. ISBN 80-7067-002-9.

jsou v souvislosti s pubescencí velmi důležité. Dospívající si vytváří vztah sám k sobě, a také ke svému okolí. Uvědomuje si vlastní hodnotu, což vede k sebeocení, které je základem přiměřené sebeúcty dospívajícího. Učí se poznávat své schopnosti a dovednosti, díky kterým je schopen zvládnout úkoly a utváří se jeho sebedůvěra a sebejistota.

Pojem sebehodnocení je spojen také se srovnáváním a hodnocením ze strany okolí. Tím, že se v průběhu dospívání mění tělesný vzhled, vzrůstá fyzická síla a mění se další vlastnosti dospívajících, stávají se tyto změny předmětem hodnocení a srovnávání. „*Podklady pro sebehodnocení získává dospívající v procesu srovnávání reálného obrazu o sobě s tzv. ideálním obrazem (jaký skutečně jsem, jaký bych chtěl, případně měl být). Pro vývoj sebehodnocení dospívajících má také velký význam to, co si o nich myslí jiní lidé.*“⁶ Z toho tedy vyplývá, že při utváření osobnosti a pro vývoj sebehodnocení nezáleží jen na vlastním pohledu, ale i na pohledu společnosti. Bohužel se pohled a názor společnosti dostává do popředí před vlastním pohledem na sebe sama, určujícím faktorem pro mnohé dospívající se tak stává společnost.

Tělesný vzhled nebo úprava zevnějšku a oblečení se stávají prostředkem k vyjádření identity. „*Tímto způsobem sděluje dospívající svému okolí, kým se cítí být.*“⁷ Svým oblékáním zdůrazňují své tělesné normy, příslušnost k určité skupině, chtějí demonstrovat opovržení normami a životním stylem konzumní společnosti, nebo odlišení od dospělých, které jim umožní definovat vlastní identitu. „*Tělesná atraktivita má svou sociální hodnotu. Konvenční atraktivní dospívající získávají lepší sociální status, bývají snáze přijímáni dospělými i vrstevnickou skupinou. (...) Jestliže se dospívající za atraktivního nepovažuje, může to ovlivnit jeho další směřování a hierarchii hodnot.*“⁸

Jednou z nejvýraznějších změn v průběhu dospívání je **vývoj poznávacích procesů** a **emoční vývoj pubescentů**. Do změn týkajících se poznávacích procesů zahrnujeme *myšlení, zpracovávání informací* a v neposlední řadě *řešení problémů*. Hlavní změnou v myšlení pubescentů je postupné uvolňování ze závislosti na konkrétní realitě. Dospívající jedinec uvažuje již více hypoteticky, připouští variabilitu různých možností a variant, dovede uvažovat systematictěji. Projevuje se komplexnější

⁶ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991, s.32. ISBN 80-7067-002-9.

⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.329. ISBN 978-80-246-0956-0.

⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.330. ISBN 978-80-246-0956-0.

zpracovávání vstupních informací, jejich kombinování, řazení a srovnávání. Důležitou kompetencí, která se rozvíjí v rámci formálních logických operací, je schopnost akceptovat hypotetický problém, který je často nereálný. Již zmiňované uvolňování ze závislosti na konkrétní realitě není pro dospívající takový problém, jako by nastal například u dětí mladšího školního věku.⁹

Další změnu, kterou můžeme pozorovat u pubescentů se týká například nadměrné kritičnosti a sklonu k polemizování. Dospívající se snaží prokázat své schopnosti a ukázat, co dovedou. Jednoduše řečeno, stojí si pevně za svým, jejich úvahy jsou jedinečné a argumenty natolik jasné a přesvědčivé, aby je všichni pochopili a přijali. Tato změna jde ruku v ruce s přecitlivělostí a vztahovačností, která je také typická pro období puberty. „*Dospívající je přesvědčen, že jej neustále někdo sleduje a kritizuje. Opět jde o projev nezralosti a nevyrovnanosti, která s pokračujícím vývojem zmizí.*“¹⁰

Řečový projev, jak mluvený, tak i psaný je jedním z dalších změn, která se uskutečňuje v průběhu dospívání a týká se komunikace, jež je jedním z hlavních témat mé bakalářské práce. „*Pro prepubescenty a pubescenty je typické střídání hlučnosti a upovídanosti se zamlklostí.*“¹¹ Ve psaném i mluveném projevu se často můžeme setkat se slangem, který může být projevem touhy po originalitě. Od slangu je ale důležité odlišovat vulgarismy a řečové zlovyky. To, jak se dospívající vyjadřují a komunikují, je samozřejmě ovlivněno několika faktory, především rodinou, školou nebo vrstevníky, mezi kterými se pohybují.¹²

S tímto úzce souvisí i jejich projev na sociálních sítích. Jakým způsobem na nich komunikují, jak se projevují a prezentují je taktéž ovlivněno několika faktory. Dospívající čím dál častěji používají sociální sítě jako prostředek mezilidské komunikace. Častěji komunikují, získávají informace nebo staví své sebehodnocení na základě názorů nebo informací získaných prostřednictvím internetu a sociálních sítí.

Emoční vývoj a celkově prožívání dospívajících je další proměnou, která se u pubescentů výrazně projevuje. Nejjednodušší popis pro citové prožívání a emoční vývoj je časté střídání nálad a emocionálně podmíněné reakce. Zapříčiněno je to hlavně

⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008, s.336-s.337. ISBN 978-80-246-0956-0.

¹¹ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991, s.34. ISBN 80-7067-002-9.

¹² PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991. ISBN 80-7067-002-9.

hormonálními změnami, které doprovází stavy popudlivosti, únavy nebo napětí. ¹³
„Výkyvy v emocích bývají spojovány s kolísáním aktivační úrovně. Intenzivní aktivitu snadno střídá apatie a nechuť k jakékoliv činnosti. Změna emočního prožívání se navenek může projevovat větší impulzivitou a nedostatkem sebeovládání.“ (...) „Zároveň bývají uzavřenější a introvertnější, než byli dříve. Pro období dospívání je typická nechuť projevovat svoje city navenek.“ ¹⁴

Posledními změnami, velmi významnými pro období dospívání, jsou změny, týkající se **socializace**. Dospívajícím se mění vztahy s dospělými i s vrstevníky. „Pubescent odmítá podřízené postavení, resp. odmítá demonstrovanou formální nadřazenost autorit, jako jsou rodiče a učitelé.“ ¹⁵ Dospívající jsou velmi kritičtí. Nesouhlasí s názory ostatních, převážně autorit a jejich názory a rozhodnutí nepřijímají bez výhrad, protože o nich dokáží přemýšlet, a také o nich diskutovat. Kritika se ale neobjevuje jen ve vztahu dospívající – autorita, ale také mezi vrstevníky a vztahu sama k sobě, sebekritika. Pro rozvoj dospívajících je důležité “někam patřit”. Být součástí nějaké sociální skupiny. Je ale dobré si uvědomit, že určitá skupina znamená něco jiného pro dospívajícího a něco jiného například pro dítě. Rodina je stále základní sociální skupinou a zázemím pro dospívajícího, mění se však jeho vztah s rodiči, kdy rodič již není jen autoritou, ale stává se se také partnerem, a dospívající se začíná více osamostatňovat. ¹⁶

Ve škole se mění také postoj dospívajících k učitelům. Vztahy k učitelům se uvolňují a dospívající si na jednu stranu cení kvalit učitele, jak profesních, tak i osobnostních, jako spravedlnost, tolerantnost, nebo zájem o problémy, ale na druhou stranu se často setkáváme s negativismem, kdy dospívající jako žáci nechtějí komunikovat s učiteli a mají spíše tendence provokovat. Důležité je pro dospívající to, zda učitelé respektují jejich názory a zajímají se o ně. Ve škole se zároveň utvářejí a mění vrstevnické a přátelské vztahy. U dospívajících si můžeme všimnout vzniku různých skupin, které jsou založené na společných zájmech nebo názorech. ¹⁷

¹³ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991. ISBN 80-7067-002-9.

¹⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.341. ISBN 978-80-246-0956-0.

¹⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.346. ISBN 978-80-246-0956-0.

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.346-347. ISBN 978-80-246-0956-0.

¹⁷ PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991, s.36-37. ISBN 80-7067-002-9.

Vrstevnické skupiny jsou pro dospívající velmi důležité, protože se v nich mohou identifikovat. „Rozvíjejí se zde symetrické vztahy typu přátelství a prvních lásek, ale i hierarchizované vztahy organizovanější party, která má svého vůdce, jehož musí ostatní respektovat.“¹⁸

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008, s.347. ISBN 978-80-246-0956-0.

2 KOMUNIKACE

2.1 Vymezení pojmu komunikace

Pojem komunikace je velmi širokým pojmem, pod kterým si každý může představit něco jiného a jediná naprosto správná definice neexistuje. Již od narození vstupujeme do situací, kde je využití komunikace nezbytné. Týká se téměř každého aspektu lidského života. „*Veškeré pokusy o platnou definici vždy vycházejí z určitého pojetí a historického vývoje, a jsou tedy nutně zúžené, protože vždy vyzdvihují určité vybrané aspekty a kladou důraz na ty prvky komunikace, které se v určitých typech komunikace považují za charakteristické, popřípadě dominantní.*“¹⁹ Můžeme tedy říct, že komunikace bude mít jinou definici, pokud se jí budeme zabývat z pohledu psychologie, sociologie, politologie nebo lingvistiky.

Komunikace může znamenat proces, kterým se lidé dorozumívají, předávají si informace, postoje nebo emoce. Proces, jenž vytváří význam mezi dvěma nebo více lidmi. Může také znamenat přenos informací z jednoho místa na druhé nebo sociální proces. Všechny tyto definice nám ukazují, že není možné, abychom o jedné z nich s jistotou řekli, že je správná a ta druhá je špatná.²⁰ Obě jsou svým způsobem a zaměřením správné a podobných definic můžeme najít mnohem více.

V obecnějším a používanějším měřítku komunikaci definujeme jako přenos informací a sociální interakci mezi dvěma nebo více osobami. Mezi nimi dochází ke sdělování, dorozumívání, výměně a předávání informací.²¹

Komunikace ale není jen přenos informací a proces sdělování, zahrnuje také „*sdílení určitého postoje, názoru, atmosféry i sdílení procesu vytváření určitých společných postojů, norem, symbolů a významů.*“²²

Komunikace je tvořena **komunikačním procesem**, který je samotnou realizací komunikace, jakým způsobem komunikace probíhá. Zjednodušeným popisem se jedná o komunikátora (kdo sděluje informaci), formulaci (jakým způsobem ji sděluje), obsah

¹⁹ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.13. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

²⁰ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.14. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

²¹ PALÁN, Zdeněk. Komunikace. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělání* [online]. Praha [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/komunikace>

²² ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.15. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

sdělení (co sděluje), vlastní přenos informace (jakým kanálem nebo prostředkem je informace přenášena), komu (posluchač) a s jakým úmyslem a účinkem.²³

2.2 Typy, formy a funkce komunikace

Jak už jsme se dozvěděli, komunikace je velmi široký pojem, a tak je tomu i u jejího členění. Kritérií a dělení je několik. Můžeme ji rozdělit na přímou a nepřímou komunikaci. **Přímá komunikace** se dále dělí na verbální a neverbální komunikaci. Základem *verbální komunikace* je jazyk a řeč. *Neverbální komunikace* naopak označuje mimoslovní sdělování informací prostřednictvím gest, mimiky, nebo postojů, které zaujímáme a vzdálenosti, kterou udržujeme. **Nepřímá komunikace** je zprostředkována nějakým třetím faktorem, pomocí komunikačních prostředků.²⁴

Dalším kritériem dělení komunikace je počet osob, které se komunikace účastní. V první řadě se jedná o **intrapersonální komunikaci**, kdy hovoříme sami se sebou a poznáváme se. Dalším typem je **interpersonální komunikace**, kdy komunikujeme s dalším člověkem, vzájemně na sebe působíme, poznáváme člověka a on může poznávat nás. Větším celkem je **malá skupina** lidí, kdy na sebe vzájemně působíme v rámci skupiny a řešíme problémy a dělíme se o zkušenosti. Svůj život, ať už osobní nebo pracovní a společenský, lidé prožívají převážně v těchto malých skupinách. Můžeme říci, že komunikace je základním kamenem ke všem vztahům, k tomu, aby se mezi sebou lidé mohli domluvit a společnost mohla fungovat.²⁵

Posledním typem je **veřejná komunikace**, pomocí níž nás lidé informují a přesvědčují. Stejně jako lidé informují a přesvědčují nás, tak i my můžeme informovat a přesvědčovat je. Tento druh komunikace je známý i pod názvem masová nebo mediální komunikace a probíhá nejčastěji prostřednictvím masových komunikačních prostředků jako je tisk, rozhlas, televize, internetové zdroje nebo letáky.²⁶

Funkce komunikace jsou částečně provázány s motivací, cílem a záměrem. Každý člověk, který s někým komunikuje, nebo předává informace a myšlenky prostřednictvím komunikačních prostředků, koná tak s nějakým záměrem a cílem, a tím

²³ PALÁN, Zdeněk. Komunikace. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělání* [online]. Praha [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/komunikace>

²⁴ PALÁN, Zdeněk. Komunikace. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělání* [online]. Praha [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/komunikace>

²⁵ DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada Publishing. 2001, s.12. ISBN 80-7169-988-8.

²⁶ PALÁN, Zdeněk. Komunikace. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělání* [online]. Praha [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/komunikace>

plní určitou funkci komunikace. Základní funkcí je **informační funkce**, jež představuje naši potřebu a touhu předávat a získávat informace, dozvědět se něco nového. **Instruktažní funkce** je velmi podobná předchozí informační funkci, s výjimkou následného ovlivňování a navádění adresáta k tomu, aby pochopil informaci a mohl s ní dále pracovat. Další z funkcí komunikace je **manipulační funkce**. Cílem komunikace je ovlivnit příjemce, ale tento cíl bývá záměrně zastíráno a maskováno. Typickým příkladem může být propagandistická politická rétorika, ale objevuje se například i v manažerské komunikaci, nebo komunikaci vedoucích a lídrů. Manipulační funkce se nám může plést s **přesvědčovací – apelativní funkcí**. Rozdíl je však v etické hranici. Při naplnění apelativní funkce totiž neskrýváme svůj skutečný cíl, naopak veškeré komunikační prostředky a argumentaci používáme k podpoření svého názoru k přesvědčení ostatních. Pátou funkcí je **funkce sebestopagační**, která vychází z našich vlastních základních motivů, existenciálního nebo adaptačního motivu. Jde o potřebu seberealizace a sebestopázení. Svým vystupováním a komunikačními prostředky vyjadřujeme svou sociální a komunikační roli. S rozvojem mediální a masové komunikace je možné tuto funkci uplatňovat v mnohem větším měřítku. Další funkcí je **funkce zábavní**. Vychází ze základních lidských potřeb, jako je pobavení se, uvolnění nebo rozesmátí. Něco podobného můžeme vidět i u další **kontaktní funkce**, která je také typickou lidskou potřebou. Sdružovat se a mít pocit sounáležitosti. Předposlední funkcí je **rituálová funkce**. Cílem této funkce je oblast sdílení a prožívání a její kořeny vznikají na základě kulturních tradic. **Estetická funkce** v mluveném projevu bývá nejčastěji využívána s kontaktní funkcí, při projevech příležitostných a oslavných (jubilejní oslavy).²⁷

Je dobré si uvědomit, že při komunikaci nevyužíváme jen jednu komunikační funkci. Jde o spojení několika funkcí dohromady, které se ještě dále mění v průběhu komunikačního procesu. „*Tuto skutečnost je třeba si uvědomit a akceptovat, pokud analyzujeme konkrétní komunikační cíle a očekáváme jejich efektivní naplnění.*“²⁸

²⁷ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.20-23. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

²⁸ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.23. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

2.3 Řeč a jazyk

Řeč a jazyk patří mezi základní komunikační prostředky. Pod tímto pojmem si můžeme představit všechny nástroje, které řečník používá při svém projevu. Tyto nástroje lze rozdělit do tří skupin:

Verbální prostředky – jejich základem je slovo jako lingvistický znak

Nonverbální (neverbální) prostředky – představují mimoslovní signály

Paralingvistické prostředky – automaticky doprovází zvukovou podobu řeči ²⁹

Nejdříve se zaměříme na **jazyk**. Ten v kontextu verbální komunikace můžeme označit za dorozumivací kód, nebo celý systém dorozumivacích prostředků a pravidel, které musíme znát a správně využít, aby vznikaly smysluplné jazykové projevy. Jeho základní funkcí je sdělování. **Řeč** v obecném slova smyslu definujeme jako označení čistě lidského projevu, který ve svém procesu využívá jazyk. Řeč je konkretizací jazyka a jazyk se realizuje řečí. „*Jinak vyjádřeno, řeč je individuální způsob realizace jazyka, jazykového systému. Jako odborný jazykovědný pojem je řeč nejen mluvení, ale i psaní, tedy jakákoliv jazyková dorozumivací činnost. Vztah jazyka a řeči je vztah prostředku jazykové činnosti a této činnosti.*“ ³⁰

2.4 Komunikační kontext

Tento pojem je pro komunikaci důležitý a nepostradatelný. Veškerá komunikace a projevy jsou spjaty s nějakou komunikační situací, která probíhá v určitém komunikačním kontextu. Ten je tvořen proměnnými, jež vstupují do komunikačního procesu a transformují ho. Kontext se neustále proměňuje a tyto proměny nejsou vždy předvídatelné. Týkají se jak vnějšího prostředí, tak našich vnitřních postojů a myšlení. ³¹

Kontext do značné míry určuje význam sdělení, verbálních i neverbálních. Tatáž věta nebo použitá slova mohou mít odlišný význam, pokud je použijete v odlišných souvislostech a kontextu. „*Například otázka ‘Jak se máš?’ může při běžném setkání na ulici představovat pouhou zdvořilostní formalitu, ale při návštěvě přítele v nemocnici jde o projev zájmu o jeho zdraví.*“ ³²

²⁹ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.27. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

³⁰ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. Praha: ISV. 2000, s.17. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-57-9.

³¹ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015, s.23. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

³² DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada Publishing. 2001, s. 16. ISBN 80-7169-988-8.

V jakékoliv komunikační situaci a procesu je důležité si uvědomit čtyři hlediska, která ovlivňují to, co říkáme, jakým způsobem a jak to působí na posluchače. Mluvíme o **fyzickém, kulturním, sociálně-psychologickém a časovém hledisku** nebo kontextu. **Fyzický kontext** vyjadřuje konkrétní prostředí, místnost, park nebo obecnost. Jiným způsobem budeme komunikovat ve škole při zkoušce, jinak budeme komunikovat doma v rodinném prostředí se svými sourozenci. **Kulturní kontext** se týká životního stylu nebo přesvědčení. Setkáme se s ním u nějaké skupiny, která dodržuje určitá pravidla, uznává stupnici hodnot, způsob chování nebo komunikace. **Sociálně-psychologický kontext** se týká vnitřních vztahů mezi lidmi a s postavením jednotlivých účastníků komunikace. Komunikace pak závisí na jejich vztazích, postavení, formálnosti situace a s emocionálním rozměrem. **Časový kontext** bere v úvahu časovou posloupnost sdělení a událostí.³³

³³ DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada Publishing. 2001, s. 16-17. ISBN 80-7169-988-8.

3 MASOVÁ MÉDIA A INTERNET

3.1 Vymezení pojmů

Za masová média lze považovat taková média, „*kteřa jsou určena a dostupná velkému množství uživatelů (tedy ‚široké‘ veřejnosti, respektive ‚mase‘)*“. ³⁴

Masová média jsou formou veřejné komunikace, kdy se nabízená sdělení a informace šíří k jejich zájemcům a uživatelům. Ať už je to zájem o politické či ekonomické dění, snaha vzdělávat se nebo zaplnit volný čas a pobavit se. Na média ale můžeme pohlížet z více stran. Média nemusí být jen projevem politického nebo kulturního života a zdrojem důležitých informací, občas jsou spojována se snahami o řízené působení na postoje, chování a myšlení příjemců a na veřejné mínění. ³⁵

Existují různé typy a dělení médií. Také podle toho poznáváme, zda se jedná o důvěryhodný zdroj informací či nikoliv. Můžeme je rozdělit na:

- **média obecná**, která poskytují obecné informace, zpravodajství a publicistiku,
- **média odborná**,
- **média specifická** ³⁶

Do **obecných médií** řadíme deníky, společenské a politické časopisy, které poskytují pravidelné zpravodajství a publicistiku a působí na široký okruh veřejnosti. Dále zde můžeme zařadit televizi nebo rozhlas, které mají podobnou náplň. **Odborná média** jsou orientovaná na vybraný jev nebo problém. Mezi ně patří např. ekonomický časopis, časopis o informačních technologiích nebo měsíčník o hudbě. Nezasahují tak velkou skupinu lidí jako obecná média, ale uživatelé dokážou informace z těchto médií dobře využít a základem toho média nejsou až tak samotní příjemci jako obsah, který médium poskytuje. Posledním typem jsou **specifická média**, která se orientují přímo na své publikum a chtějí si ho udržet a uspokojit, například časopis věnovaný dospívajícím nebo seniorům. ³⁷

³⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada. 2011, s. 15. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8

³⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada. 2011, s. 14-16. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

³⁶ BEDNÁŘ, Vojtěch. *Krizová komunikace s médii*. Praha: Grada. 2012, s.15. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3780-5.

³⁷ BEDNÁŘ, Vojtěch. *Krizová komunikace s médii*. Praha: Grada. 2012, s.15-16. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3780-5.

Masovými médii mohou být tištěná média – noviny nebo časopisy, vysílací média – rozhlas a televize, film a kinematografie nebo v dnešní době téměř všem dostupná sdělení v prostředí internetu.

Internet je celosvětový systém navzájem propojených sítí. Spojuje a propojuje počítače různých vlastníků. Umožňuje nám rychlou komunikaci, sdílení dat, a obsahuje informace s multimediálními prvky.³⁸

Z pohledu médií lze internet chápat jako specifické prostředí, ve kterém se nabízí možnosti využívání zpravodajských a informačních serverů nebo sociálních sítí, a má tak charakter masové komunikace, zatímco jiné možnosti využití, jako např. e-mail, Skype nebo chaty, mají charakter soukromé interpersonální komunikace.³⁹

Internet si najde své odpůrce i příznivce. Můžeme na něm najít mnoho pozitiv stejně jako negativ. Některými negativy se budu zabývat u krizových forem komunikace, a tak se teď zaměřím spíše na pozitiva.

Jedním z pozitiv je snadná, rychlá a levná komunikace. Z internetu se stalo komunikační médium, díky kterému můžeme být ve spojení s kýmkoliv a kdekoliv. Díky rychlé a snadné komunikaci můžeme utvářet nové kontakty nebo vytvářet nové pracovní příležitosti. Firmám umožňuje globálně podnikat s mnohem menšími náklady, vytváří se komunity lidí se stejnými zájmy po celém světě a díky internetu se také vytváří prostředí pro vznik nových služeb a obchodu.⁴⁰

3.2 Jazyk internetové komunikace

Díky internetu a jeho pozitivěch, které jsme si popsali, se mezilidská komunikace přenesla částečně do online prostoru. Tím se také mění jazyk a psaný text, jenž využíváme pro elektronickou komunikaci. E-komunikace v dnešní době probíhá prostřednictvím SMS zpráv, e-mailů, internetových chatů a diskuzí, blogů, nebo sociálních sítí, např. facebook. V některých případech se jazyk komunikace nemění a shoduje se s tzv. klasickými texty. V jiných případech můžeme sledovat odlišnosti, kdy se výrazy, které využíváme při e-komunikaci, více posouvají k mluvenosti.⁴¹

³⁸ Definice internetu. *Internet a Jeho Služby: Multimediální podpora předmětu Internet a jeho služby* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://ijs.8u.cz/index.php/internet/definice-internetu>

³⁹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada. 2011, s. 18. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴⁰ Definice internetu. *Internet a Jeho Služby: Multimediální podpora předmětu Internet a jeho služby* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://ijs.8u.cz/index.php/internet/definice-internetu>

⁴¹ JÍLKOVÁ, Lucie. ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ELEKTRONICKÁ_KOMUNIKACE

Prvním rozdílem u e-komunikace je užití **verbální** a **neverbální komunikace**. Neverbální prostředky jako gesta, mimika, vzdálenost apod. mezi komunikujícími u SMS zprávy, e-mailu nebo chatu nelze tak jednoduše vyjádřit. K tomuto částečně slouží tzv. **emotikony**, které používáme k vyjádření našich pocitů, emocí nebo postojů, ale ty zcela přímý kontakt a neverbální komunikaci nenahradí.

Obrázek 1: Emotikony (Vytiska, 2017, online)

Dalšími prostředky, které nám pomohou v neverbální komunikaci na internetu, jsou **gify** neboli animované grafické obrázky, nebo **vyjádření svých rozdílných pocitů, emocí a nálad**. S tímto se převážně setkáme na sociální síti Facebook. Zde můžeme lajkovat příspěvky jiných uživatelů a vyjádřit tak, že se nám daný příspěvek líbí. V dnešní době však můžeme kromě *To se mi líbí* vyjádřit i jiný názor. Existuje dalších 5 ikon, které zobrazují různé emoce. První je emotikon *Super*, další *Haha*, *Paráda*, *To mě mrzí* a *To mě štve*.⁴²

Obrázek 2: Emotikony k vyjádření emocí (PC PORADENSTVÍ.cz, online)

⁴² Facebook přidal emotikony, kromě lajkování můžete vyjádřit své pocity. *PC PORADENSTVÍ.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <http://www.pcoradenstvi.cz/facebook-pridal-emotikony-krome-lajkovani-muzete-vyjadrit-sve-pocity>

Změnou v e-komunikaci je **množství lidí**, se kterými komunikujeme. Ať už je to posílání hromadných e-mailů a SMS zpráv, chatování s kamarády, nebo psaní příspěvků v různých internetových diskuzích, které si může každý přečíst. Do textů na internetu jsou také často vkládány tzv. **hypertextové odkazy** (linky) k dalším textům. Pro odlišení a zvýraznění bývají označeny podtržením nebo změnou barvy. Mezi další změny patří:

- **psaní s diakritikou a bez ní** – v dnešní době se psaní s diakritikou používá častěji, než tomu bylo v počátcích e-komunikace, to ale samozřejmě nemusí platit úplně pro každého,
- **prodlužování hlásek a samohlásek** – slouží převážně k dodání emocionálního nádechu textu
 - př. ahooooj, nevíššš
- **zkracování** – můžeme zde zařadit jak zkracování textů, tak zkratky (v obou případech z důvodů rychlejší komunikace a šetření místa)
 - př. kg, ČR
 - existují však i nově vzniklé zkratky, převážně převzaté z angličtiny - “pls” - please (prosím), “thx”- thanks (díky)
 - zvláštním typem u zkracování je **akronym**
 - *“Akronym označuje určitý typ zkratky, konkrétně zkratkové slovo. To vzniká tak, že počáteční písmena nebo slabiky víceslovného názvu nečteme po jednotlivých písmenech jako běžnou zkratku, ale jako slovo.”*⁴³
 - př. “Čedok” – Česká dopravní kancelář, nebo z angličtiny “BTW” – by the way (mimochodem)
- **používání hashtagů k označování klíčových slov #** - toto označení je používáno především na sociálních sítích, v IT, médiích a žurnalistice
 - hashtag můžeme popsat jako klíčové slovo nebo frázi, které je označeno symbolem # (hash)
 - díky tomuto spojení je v rámci internetu specifikován obsah konkrétního media nebo textu a ten můžeme na internetu dohledat

⁴³ Co to je Akronym? Význam slova Co znamená pojem, definice termínu Akronym? *Cojeto.superia.cz* [online]. [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://cojeto.superia.cz/zkratky/akronym.php>

- na sociálních sítích se s ním setkáme převážně na Twitteru, Instagramu, nebo také na Facebooku, a díky hashtagu můžeme dohledat jiné profily a příspěvky na nich ⁴⁴
- **používání linků na profily (@)** – tento link používají uživatelé na svých profilech u jména nebo přezdívky, kterou si vyberou a ostatní uživatelé jej pak mohou použít jako odkaz právě na profil označeného uživatele
- **užívání vulgarismů** – v tomto ohledu se e-komunikace od klasické komunikace příliš neliší, vulgarismy se používají v obou případech, k vyjádření emocí, pocitů nebo postoje
 - v rámci internetových diskuzí je ale používání vulgarismů regulováno nebo zakázáno
 - lidé ale tato omezení různými způsoby obcházejí, a tak slova opisují, nebo písmeno ve slově nahradí hvězdičkou
- **používání přezdívky, tzv. Nicky, gametagy apod.** – přezdívky si lidé vybírají a volí pro to, aby mohli skrýt svou identitu (věkovou, profesní nebo genderovou) nebo naopak aby určitou informaci o člověku podávaly ⁴⁵

Používání přezdívek nebo vulgarismů může mít negativní vliv na děti i dospívající. Mohou snadno změnit své jméno i věk a mohou se dostat k nepřístupným stránkám na internetu, mohou změnit svou identitu, nebo se dostat do kontaktu s nebezpečnými jedinci. Díky určité anonymitě, kterou jim internet poskytuje se mohou vyjadřovat vulgárně a nevidí úplné důsledky svého jednání.

⁴⁴ Forlis. Co je to hashtag a jak jej napsat na Instagramu? *Blog – Taggy.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.taggy.cz/blog/co-je-to-hashtag-a-jak-jej-napsat-na-instagramu/>

⁴⁵ JÍLKOVÁ, Lucie. ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ELEKTRONICKÁ_KOMUNIKACE

4 SOCIÁLNÍ SÍŤ

4.1 Vymezení pojmu sociální síť

Podobně jako tomu bylo u internetu a masových médiích, sociální síť můžeme popsat různými způsoby a definicemi. Pojem sociální síť vychází z anglického názvu „*social network*” tedy společenská síť.

Jedná se o druh služby, díky které můžeme komunikovat s ostatními uživateli, zakládat si pracovní a soukromé profily, nebo sdílet informace. Záleží ale také na konkrétní službě a síti, protože každá nabízí něco jiného.⁴⁶

V současné době jsou sociální síť považovány za celosvětový fenomén a staly se často diskutovaným tématem. Můžeme to snadno pozorovat na nárůstu uživatelů sociálních sítí. V roce 2010 mluvíme o 0,97 miliardy uživatelů, kdežto v roce 2018 je číslo mnohonásobně větší - 2,5 miliardy uživatelů a toto číslo se stále zvyšuje. Nárůst a oblíbenost sociálních sítí závisí také na popularizaci mobilních technologií a dostupnosti internetu.⁴⁷

Uživatelé sociálních sítí jsou lidé všech generací i národností. Častějšími uživateli je ale stále mladší generace, děti, dospívající a mladí lidé. Ti časem stráveným na sociálních sítí nahrazují svůj volný čas, ať už určený k povinnostem nebo k zábavě. Stávají se závislými na internetu a sociálních sítích a často si ani neuvědomují rizika, která mohou nastat a neumí zajistit svou bezpečnost na sociálních sítích.

„Sociálně síť aktivně využívá více než polovina (51,75 %) dětí ve věku 7-12 let, přestože pravidla jejich používání povolují tyto služby až od 13 let. Dětsí uživatelé se na internetu především baví – nejvíce času tráví vyhledáváním nejrůznějších videí na YouTube, následuje Facebook a Instagram. Fenomémem je rychlý nárůst oblíbenosti sociální sítě TikTok, kterou aktuálně využívá více než čtvrtina českých dětí (28,48 %).“⁴⁸

Průměrný čas, který přes den děti tráví na sociálních sítích je 143 minut.⁴⁹

⁴⁶ ČERNÁ, Monika a Michal ČERNÝ. Úvod do problematiky sociálních sítí. *RVP.cz: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/15075/UVOD-DO-PROBLEMATIKY-SOCIALNICH-SITI.html/>

⁴⁷ Sociální síť. *Internetem bezpečně* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

⁴⁸ SZOTKOWSKI, René. Kamil KOPECKÝ. Téměř tři čtvrtiny dětí oslovených na internetu se vydají na schůzku s cizím člověkem, ukázal výzkum. *E-bezpečí* [online]. 2019 [cit. 2020-04-17]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/ceske-deti-v-kybersvete-2019>

⁴⁹ MICHL, Petr. Infografika: Sociální síť v Česku v roce 2019. *FOCUS agency, s.r.o.* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/aktuality/infografika--socialni-site-v-cesku-v-roce-2019__s288x14828.html

4.2 Příklady sociálních sítí

Nejdříve si krátce popíšeme, podle čeho můžeme sociální sítě rozdělit, a které z nich jsou nejpoužívanějšími. Dále bych se více zaměřila na sociální sítě, které jsou nejrozšířenější v České republice. Jsou dostupné pro české pubescenty a skýtají rizika, která si v dalších kapitolách popíšeme.

Sociální sítě můžeme rozdělit na **profilově založené** – Facebook, VKontakte, LinkedIn, **obsahově založené** – YouTube, Instagram, Snapchat, TikTok, Last.fm, Pinterest, **3D virtuální sociální sítě** - Second Life, **micro-blogovací sociální sítě** - Twitter, Jaiku a **komunikační služby sociálních sítí** - Facebook Messenger, WhatsApp, Viber.⁵⁰

4.2.1 Facebook

Facebook je sociální síť, platforma umožňující vytvářet vlastní “sociální síť” mezi rodinou, přáteli, spolužáky, kolegy nebo lidmi, se kterými máme něco společného (facebookové skupiny). K roku 2019 měl Facebook 2,41 miliardy uživatelů.⁵¹

Obrázek 3: Logo sociální sítě Facebook (Rašek, 2019, online)

Můžeme tedy říci, že má globální dosah, a proto byl také přeložen do desítek světových jazyků. Z mého pohledu (jako uživatele Facebooku) slouží převážně k tomu, abychom si do svého okruhu přátel mohli zvat své známé, kteří jsou také zaregistrováni na této platformě a můžeme s nimi komunikovat a chatovat prostřednictvím facebook messengeru. Na svých profilech také můžeme sdílet myšlenky, fotografie nebo videa, zapojovat se do různých skupin s lidmi se stejnými zájmy, nebo do skupiny svých spolužáků. V neposlední řadě slouží Facebook také jako silný marketingový nástroj.

Co se týče používání Facebooku dětmi nebo dospívajícími, v první řadě je nejdůležitější zajištění bezpečnosti a ochrany soukromí. Děti i dospívající by měli být

⁵⁰ Sociální síť. *Internetem bezpečně* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

⁵¹ Sociální síť. *Internetem bezpečně* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

seznámení s případnými riziky, která mohou nastat a jak tomuto zamezit. Ne vše, co umístíme na Facebook je pouze naše a nevíme, jak s našimi informacemi a daty firma naloží. Vše, co vložíme na Facebook už z něj nikdy úplně nezmizí. Proto je nutné věnovat čas a pozornost nastavení našeho profilu.⁵²

V dnešní době se Facebook dostává často do pozadí například za Instagram, který naopak nabírá na popularitě. Pokud bychom chtěli porovnat užívání Facebooku a Instagramu, rozdíly najdeme převážně ve věku uživatelů. U dětí ve věku 7-11 let je častější používání Instagramu. Po 13 roce ale dospívající preferují spíše Facebook. Samozřejmě záleží na ostatních okolnostech, jako je národnost, typ školy, věk uživatelů nebo nastavení způsobu komunikace.⁵³

4.2.2 Instagram

Obrázek 4 – Logo sociální sítě Instagramu (Mikešová, 2016, online)

Instagram je další z nejpoužívanějších sociálních sítí. Slouží ke vkládání fotografií, videí, nebo chatování s jinými uživateli. Jak jsme se již dozvěděli, Instagram patří mezi obsahově a také vizuálně zaměřené sociální sítě. Jde převážně o vkládání fotografií a obrázků, které sbírají “srdíčka” stejně jako u Facebooku “lajky”. Někteří lidé používají Instagram jako formu deníku nebo alba. Vkládají sem fotografie s popisky ze svého života, doporučují ostatním sledujícím místa, která stojí za to navštívit nebo věci, které si sami koupili a osvědčily se jim.

Narozdíl od Facebooku nikoho nežádáme a nepřidáváme si do přátel. Funguje zde sledování, kdy my můžeme sledovat kohokoliv, a naopak kdokoliv může sledovat nás. Další možností, kterou Instagram nabízí, jsou tzv. hashtagy (formu odkazu).

⁵² KUBALA, Lukáš. Facebook - Základní zabezpečení a ochrana soukromí. E-Bezpečí, roč. 5, č. 1, s. 34-38. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1822>

⁵³ KOPECKÝ, Kamil. Komentář: Facebook vs. Instagram? Který z nich u dětí dominuje? Záleží, jak staré děti sledujeme. E-Bezpečí, roč. 4, č. 2, s. 65-69. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1658>

Klíčová slova, přes něž je možné procházet uživateli, kteří použili stejný hashtag. A stejně jako některé další sociální sítě i Instagram je místem pro marketing.⁵⁴

I u Instagramu je velmi důležité nastavení soukromí. Pokud nechceme, aby náš profil sledoval jakýkoliv uživatel, můžeme náš účet přepnout na soukromý. Díky tomu uživatelé, kteří nejsou našimi sledujícími, neuvidí naše příspěvky.⁵⁵

4.2.3 Twitter

Twitter byl založen v roce 2006 a je poskytovatelem sociální sítě a mikroblogu. Umožňuje uživatelům posílat a číst příspěvky zaslané jinými uživateli, tzv. tweety. Tweet je to textový příspěvek, který se zobrazuje na uživatelově profilové stránce a na stránkách těch, kteří ho sledují (*followers*). Součástí tweetu mohou být kromě textu také obrázky, videa nebo odkazy.⁵⁶

Twitter se také stává zdrojem rychle dostupných informací, jelikož jej v dnešní době používá i mnoho politiků nebo jinak významných osobností, informace se k nám mohou dostat prostřednictvím Twitteru rychleji než z novin nebo televizního přenosu.

Obrázek 5 - Logo sociální sítě a mikroblogu Twitter (Ježek, 2016, online)

4.2.4 LinkedIn

Další sociální sítí je LinkedIn, která je profesně zaměřenou sociální sítí. Uživatelé zde mohou vkládat své životopisy, prezentovat své odborné dovednosti a pracovní zkušenosti.⁵⁷

⁵⁴ RYBÁŘ, Jan. Proč je Instagram nebezpečný (a proč ho mám rád). *FotoGuru.cz* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.fotoguru.cz/instagram-a-fotografovani/>

⁵⁵ KUBALA, Lukáš. Instagram - základy zabezpečení a ochrana soukromí. *E-Bezpečí*, roč. 5, č. 1, s. 39-41. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1823>

⁵⁶ ČERNÁ, Monika a Michal ČERNÝ. Úvod do problematiky sociálních sítí. *RVP.cz: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/15075/UVOD-DO-PROBLEMATIKY-SOCIALNICH-SITI.html/>

⁵⁷ CO JE LINKEDIN. *Mioweb* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.mioweb.cz/slovnicek/linkedin/>

Obrázek 6 - Logo sociální sítě LinkedIn (Abe, 2014, online)

Cílem je najít si zaměstnání nebo navázat spolupráci a uživatelé se mohou připojit ke skupinám se stejným zaměřením. Lidé, ale také firmy nebo projekty, si zde založí svůj profil a vytváří si kontakty. Zajímavostí sítě je rozdělení na bezplatnou a placenou verzi, s čímž jsme se u předchozích sociálních sítí nesetkali. LinkedIn je přeložena do 24 světových jazyků a má přes 467 milionů uživatelů. 40 % uživatelů používá tuto síť denně a každou vteřinu se zde přidají 2 noví uživatelé.⁵⁸

Z tohoto můžeme poznat, že sociální síť LinkedIn není primárně zaměřená na získávání obecných informací nebo na odreagování, zábavu a chatování s přáteli. Lidé užívají této sociální sítě převážně jako marketingového kanálu pro získání práce.

4.2.5 Lidé.cz

Obrázek 7 - Logo stránky Lidé.cz (5nej.cz, 2019, online)

Tyto stránky jsou časově starší než Facebook nebo Instagram a v dnešní době už poněkud v pozadí. Jedná se o internetovou seznamku s nabídkou chatu. Podstatou této stránky je zakládání profilů se svými osobními informacemi, uživatelé zde dále mohou vkládat obrázky, fotografie nebo videa a mohou mezi sebou komunikovat.⁵⁹

4.2.6 Líbímseti.cz

Podobně jako Lidé.cz i tato stránka se řadí mezi ty starší a méně populární. Jedná se o internetový portál, který má charakter seznamky. Uživatelé zde mohou navazovat kontakty, komunikovat mezi sebou, nahrávat fotografie nebo se zapojovat do diskuzních fór. S nástupem sociální sítě Facebook ale popularita této stránky klesla.

⁵⁸ CO JE LINKEDIN. *Mioweb* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.mioweb.cz/slovnicek/linkedin/>

⁵⁹ Lidé. *Sociální sítě* [online]. 2010 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

Obrázek 8 - Logo stránky Libímseti.cz (Brejlová, 2012, online)

I přes menší popularitu a používanost, jsem zde stránky Lidé.cz a Libímseti.cz zmínila. Především proto, že i na těchto stránkách stále dochází k formám krizové komunikace u českých pubescentů.

4.2.7 Tik Tok

Sociální síť Tik Tok patří mezi nejnovější a nejpoblárnější sítě od roku 2018 až po současnost. Vznikla z bývalé sítě Musical.ly a patří čínské společnosti ByteDance. Popularitu si získala převážně u dětí a dospívajících a měsíčně ji používá přes 500 milionů aktivních uživatelů. Síť je zaměřena především na vkládání několika vteřinových videí, která obsahují zpěv a tanec, nebo jakýchkoliv jiných krátkých videí, obohacených hudebními skladbami a efekty. Pokud sami neplánujeme nahrávat a vkládat videa, stačí, když si nainstalujeme aplikaci a můžeme přepínat mezi obrovským množstvím již nahraných videí.⁶⁰

Tato sociální síť se stala také velmi oblíbenou u českých dětí a pubescentů a aktivně ji využívá více než třetina dětí a číslo se nadále zvětšuje. Při zakládání účtu je v nastavení automaticky nastaveno “veřejné”, tudíž se naše nahrané příspěvky dostanou téměř ke komukoliv. Stejně jako u všech sociálních sítích je tedy důležité, zkontrolovat nastavení našeho účtu a soukromí.⁶¹

Obrázek 9 - Logo sociální sítě Tik Tok (Harvatt, 2019, online)

⁶⁰ VOKOUN, Michal. Tik Tok: opravdová zábava, strašák pro rodiče nebo zlatý důl pro marketéry? *Markething.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://markething.cz/tiktok>

⁶¹ KUBALA, Lukáš. TikTok - Základní zabezpečení a ochrana soukromí. *E-Bezpečí*, roč. 5, č. 1, s. 42-46. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1825>

4.3 Komunikace na sociálních sítích

V kapitole masová média a internet jsme si popsali, jak probíhá elektronická komunikace, jaký uživatelé používají jazyk a jazykové prostředky, typické pro internetovou komunikaci. Na konkrétních sociálních sítích je komunikace velmi podobná, mnohdy ještě otevřenější, emociálnější a vulgárnější, a tak se zaměříme spíše na různé způsoby, jakými můžeme na sociálních sítích komunikovat a jak taková komunikace funguje. V dnešní době je komunikování prostřednictvím sociálních sítích běžnou věcí. Je to v mnoha ohledech rychlejší, uživatelé jsou mezi sebou ve spojení 24 hodin, každý den v týdnu. Boří hranice i čas, můžeme být ve spojení s několika lidmi najednou z různých koutů světa.

Aby lidé mohli komunikovat na sociálních sítích, musí si nejdříve založit profil nebo účet, kterým se budou prezentovat. Při vytváření profilu zadávají své jméno, bydliště, datum narození, informace o vzdělání a rodinném stavu, záliby nebo také fotografie. Je důležité si uvědomit, že čím více informací o sobě na sociálních sítích zveřejníme, tím více se stáváme zranitelnější. I proto existuje možnost nastavení svého profilu jako **veřejný** nebo **soukromý**. Pokud si nebude chránit své soukromí, kdokoliv o nás bude vědět veškeré zveřejněné informace, které může zneužít. Velkou změnou v komunikaci na sociálních sítích je několik možných způsobů, jak lze komunikovat. Může jít o **přímou a soukromou komunikaci s dalšími uživateli prostřednictvím chatu**. Další možností je **reagování na příspěvky**, které na své profily ostatní přidávají, což je veřejně viditelné. Způsob reakce se liší podle sítě, v principu jsou ale velmi podobné. První reakcí je **označení příspěvku "lajkem" nebo jiným emotikonem**, který slouží k vyjádření našeho názoru k příspěvku. Další možností je **komentář nebo odpověď** pod příspěvkem. Pokud nás příspěvek natolik zaujal, nebo jej chceme rozšířit dál a podpořit, využijeme další z možností, a to **sdílení**.⁶²

Prostředí sociálních sítích využívá každý podle svého uvážení a potřeb. Někteří lidé o sobě zveřejňují jen ty nejnnutnější informace, zdržují se komentářů nebo jiných reakcí a sociální sítě jim slouží pro rychlejší a snadnější komunikaci s přáteli a známými, nebo pro profesní důvody. Jiní lidé sociálními sítěmi doslova žijí. Virtuální svět sítí se pro ně stal důležitější než reálný svět. Zveřejňují své soukromé informace a fotografie a nebojí se ostře vyjádřit své názory a argumentovat, jelikož vše probíhá prostřednictvím mobilního telefonu nebo obrazovky počítače.

⁶² Sociální sítě. *Jak na internet* [online]. 2014 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/>

Na sociálních sítích můžeme také narazit na falešné profily, které lidé zakládají z různých důvodů. Za účelem pomsty, pomluv a šíření nepravdivých informací, nebo z důvodu zakrytí své vlastní identity a vystupování pod smyšleným profilem nebo profilem někoho jiného. Často nemusí jít jen o falešné profily, ale o diskuzní skupiny zaměřené na konkrétní osobu nebo určitý problém.⁶³

Díky snadné komunikaci na sociálních sítích můžeme sami vytvořit diskuzi na určité téma, která nás zajímá, nebo se sami do nejrůznějších diskuzí zapojit a dozvědět se něco nového. Je ale velmi důležité si uvědomit, že se do diskuze může připojit téměř kdokoliv. To může být jak přínosné, tak nepříjemné. Musíme vždy počítat se zpětnou vazbou i od lidí, kteří nebyli zamýšlenými adresáty sdělení a nevyjadřují se například k tématu našeho sdělení. Další změnou komunikace na sociálních sítích je její dosah. Nikdy nebylo jednodušší komunikovat se svými oblíbenými celebritami, nebo lidmi, se kterými bychom se jiným způsobem nikdy nesetkali a neměli možnost s nimi tak rychle a jednoduše navázat kontakt.⁶⁴

Komunikace prostřednictvím sociálních sítí nám také umožňuje snadnější navazování přátelských a partnerských vztahů, což je v dnešní době u pubescentů velmi populární a využívané. Nejedná se ale jen o komunikaci se skutečnými přáteli, ale také pouze těmi internetovými. Přenášením svých vztahů a komunikace do virtuálního světa má často za následek odcizení se vztahům a komunikaci v reálném životě.⁶⁵

Ne vše, co se týká komunikace na sociálních sítích, musí být negativní a negativně ovlivňuje jak dospívající, tak i dospělí. Slouží nám k hledání dat a informací, nakupování, hledání práce, nebo udržování kontaktu s dalšími lidmi. Kyberprostor není jednosměrný a liší se tak například od sledování televize. „*Možnost interakce pak dítě nutí myslet a procvičovat mnohé sociální dovednosti, jako jsou navazování kontaktu s druhým člověkem, formulace a prosazování vlastních názorů, argumentace nebo projevoování emocí. Prohlubují se také jazykové znalosti všech uživatelů.*“⁶⁶

To, že internet, sociální sítě a komunikace na těchto platformách přináší také rizika je všem známo. Děti a dospívající si tato rizika ale příliš neuvědomují, a pokud nějaká nastanou, neví, jakým způsobem se dají řešit. Proto je potřeba o nich otevřeně

⁶³ Sociální sítě. *Jak na internet* [online]. 2014 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/>

⁶⁴ HANDL, Jan. Jak nám sociální sítě změnily komunikaci. *Tyinternety.cz* [online]. 2011 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://tyinternety.cz/socialni-site/jak-nam-socialni-site-zmenily-komunikaci/>

⁶⁵ KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. 2012, s.35. ISBN 978-80-904920-2-8.

⁶⁶ KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. 2012, s.53. ISBN 978-80-904920-2-8.

mluvit a být na ně dopředu připraven. Dospívající používají internet a sociální sítě především jako formu útěku do virtuálního světa. Příčinou mohou být problémy a neúspěchy v reálných vztazích, nedostatečné komunikační schopnosti nebo obyčejná zvědavost. Na sociálních sítích si pak dospívající mohou sami vybrat kým budou, mohou vystupovat anonymně nebo pod přezdívkou, vybírají si s kým a jak často budou komunikovat a komunikace a jednání probíhá bez zábran.⁶⁷

Uvolněné chování může být jak pozitivní, tak i negativní. *„Pokud se díky komunikaci na internetu jedinec naučí lépe vyjadřovat své názory i emoce, a to beze strachu a srozumitelně, je to více než v pořádku. Na druhé straně – pokud ‘se utrhne ze řetězu’ a bude internetové sítě využívat k bezuzdnému napadání druhých, k extrémní kritice a hodnocení, k agresivitě či vulgarismům, je to už ‘za čarou’.*“⁶⁸

⁶⁷ KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. 2012, s.54. ISBN 978-80-904920-2-8.

⁶⁸ KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. 2012, s.54. ISBN 978-80-904920-2-8.

5 AGRESIVITA A AGRESE

5.1 Vymezení pojmů

Agresivita a **agrese** jsou pojmy, se kterými se můžeme setkat jak v reálném životě, tak i v souvislosti s používáním sociálních sítí. Dříve než si však popíšeme příčiny nebo důsledky agrese a agresivního chování na internetu, řekneme si, co tyto pojmy znamenají.

„*Agresivita* (z lat. *aggressivus* – útočný): vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi.“⁶⁹ Jinou definicí je **agresivita** popisována jako vzorec chování, kdy nadměrně reagujeme na vnější podněty.⁷⁰

Agresivitu nemusíme chápat jen jako něco negativního a špatného, jelikož je součástí každého člověka, a díky ní má člověk šanci se projevit a přežít ve společnosti. Rozdílem ale je, jak vysokou míru agresivity v sobě člověk má a nechává se ní ovlivňovat. Pokud je agresivita přijatelná, může sloužit k posílení autority a sebevědomí. Ve výsledku může mít pozitivní vliv. Pokud je ale projev agresivity u jedince nadměrný, výsledky mohou být negativní.⁷¹

Projevy agresivity záleží také na příčinách samotného vzniku agresivity, kde velkou roli hrají genetické faktory, výchovné styly nebo například poškození mozku.⁷²

Pojem **agrese**, můžeme zjednodušeně popsat jako projev agresivity. „*Agrese* (z lat. *aggressio* – výpad, útok): jednání, jímž se projevuje násilí vůči některému objektu nebo nepřátelství a útočnost s výrazným záměrem ublížit.“⁷³ Z této definice tedy můžeme poznat, že na rozdíl od agresivity, u agrese se jedná o konkrétní chování s určitým záměrem a cílem někoho poškodit.

Na agresi je většinou nahlíženo negativně, ale i ona má své pozitivní stránky. Příkladem může být sebeobrana ve složitých situacích.⁷⁴

⁶⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.10. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷⁰ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.9. ISBN 978-80-244-3758-3.

⁷¹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.10-11. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷² MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.11-20. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷³ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.23. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷⁴ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.10. ISBN 978-80-244-3758-3.

5.2 Směry agrese

V této podkapitole se zaměříme na oběti, ať už jedince, zvířata nebo předměty, na které může agresor útočit a vybit svou agresi.

5.2.1 Agrese vybitá na neživém předmětu

S touto agresi se často setkáváme a možná jsme i my sami tento druh agrese „využili“. Jde o situaci, kdy se oběti a terčem útoku stává neživá věc, jako je sešit, školní lavice, skříňka nebo míč, do kterého si ze vzteku kopneme. Tyto předměty slouží jako prostředky pro uvolnění agresora. Agresory bývají lidé, kteří se sami nedokážou projevit nebo mají malé sebevědomí. U dětí a dospívajících se tito jedinci často prezentují před ostatními spolužáky svou silou.⁷⁵

5.2.2 Agrese vybitá na zvířeti

Agrese vybitá na zvířeti není tak častou záležitostí, jelikož ne všichni mají přístup a možnost přijít do kontaktu se zvířaty. Děti by měly být odjakživa vedeny k tomu, aby se ke zvířatům chovali jako k živým tvorům a nijak jim neubližovali. Občas ale mohou nastat situace, kdy je dítě v silné agresi a zvíře je pro něj snadnou obětí, vůči které si svou agresi může vybit.⁷⁶

5.2.3 Autoagrese

„Jedná se o namíření agrese jedince proti sobě samotnému.“⁷⁷ Za nejvyšší stupeň autoagrese můžeme považovat sebevraždu. Častěji se ale setkáme s různými typy sebepoškozování, u dětí a dospívajících zejména s **impulzivní autoagresí**. Jedná se o záměrné poškozování svého vlastního těla, a toto poškozování funguje jako regulační mechanismus. Záměrem je zmírnění napětí při zvýšené zátěži, stresu, smutku nebo úzkosti.⁷⁸

S touto agresi se setkáme především u dětí a dospívajících z rodin, kde jsou rodiče příliš nároční na své potomky, u dětí ve střídavé péči nebo v rodinách, kde se

⁷⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.24. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷⁶ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.27. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.28. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁷⁸ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.30-31. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

objeví nový partner jednoho z rodičů a dítě jej nepřijme. V neposlední řadě se jedná o děti, které jsou týrané a zanedbávané.⁷⁹

5.3 Dělení a druhy agrese

Agresi můžeme rozdělit a klasifikovat z mnoha různých pohledů. Většinu projevů agrese můžeme popsat na základě více schémat neboli několik druhů agrese se prolíná najednou, např. fyzická agrese může být zároveň projevem agrese aktivní a verbální.⁸⁰

5.3.1 Přímá a nepřímá

Při **přímé** agresi je napaden jedinec přímo buď **fyzicky** (kopnutí, pohlavek, fyzické ponižování), nebo **verbálně** (zesměšňování, nadávky, urážení).⁸¹

Nepřímá agrese se projevuje napadením něčeho, co souvisí s cílovým objektem, např. poškození majetku.⁸² Stejně jako u přímé agrese, můžeme rozdělit nepřímou agresi na fyzickou a verbální. **Nepřímá fyzická agrese** je typickým příkladem, kdy si agresor najme někoho jiného, aby ublížil oběti, a sám tomuto ubližování jen přihlíží. **Nepřímá verbální agrese** se nejčastěji projevuje formou pomluv nebo posmívání.⁸³

5.3.2 Aktivní a pasivní

„Z hlediska aktivity a pasivity je rozdíl zcela patrný: buď se jedinec podílí na agresi aktivně, nebo v případě pasivity se stává pouze přihlížejícím.“⁸⁴

5.3.3 Emocionální

Tento druh agrese je spojen se silnými emočními postoji vůči nepříjemným podnětům. *„Zdrojem této agrese může být i postupné hromadění ‘nevýznamných’ negativních prožitků. Člověk se tak stává zranitelnějším a citlivějším vůči podnětům,*

⁷⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.32. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁰ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.11. ISBN 978-80-244-3758-3.

⁸¹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.38-39. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸² DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.10. ISBN 978-80-244-3758-3.

⁸³ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.38-39. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁴ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.38. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

vybavení agrese je potom velice snadné.“⁸⁵ Negativní prožitky a zkušenosti mohou děti a dospívající získat při různých situacích, např. při hádkách, konfrontacích s rodiči nebo vrstevníky a učiteli. Můžeme si tedy vyvodit, že samotná emocionální agrese je důsledkem těchto negativních zkušeností a prožitků, čili negativních pocitů a emocí, které vyvolávají.⁸⁶

Dítě nebo dospívajícího s emocionální agresí můžeme poznat podle jeho charakteristických vlastností, jako jsou prchlivost, vznětlivost, nebo rychlý přechod k impulzivní reakci. Nechá se snadno vyprovokovat.⁸⁷

5.3.4 Frustrační

Ze samotného názvu můžeme poznat, že původem tohoto druhu agrese je určitá frustrace, která je pro jedince překážkou. Vyvolává v člověku negativní emoce, které vedou k agresivnímu chování.⁸⁸

Původem frustrace mohou být rodiče nebo učitelé, kteří nejsou spokojeni s prací doma, ve škole a studijními výsledky dítěte nebo dospívajícího. Frustrační agrese se ale naopak může objevit i u dětí, které jsou vychovávány liberálním, někdy až rozmazlujícím způsobem, kdy rodiče nekladou tlak na dítě a odstraňují mu všechny překážky. Dítě si v pozdějším věku nedokáže poradit s normálními těžkostmi a stávají se pro něj frustrující.⁸⁹

Nejedná se ale jen o výchovu a výchovné styly, které ovlivňují děti a jejich projevy frustrační agrese. V tomto případě mohou být problémem kognitivní funkce dítěte. Pokud má dítě nedostatečnou intelektovou výbavu a setkává se s neustálým neúspěchem a konfrontací s úspěšnějšími, přispívá to k jeho frustraci a dítě na tento stav reaguje agresí.⁹⁰

⁸⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.40. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁶ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.40. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.42. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁸ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.42. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁸⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.42-43. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.43. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

5.3.5 Instrumentální

Posledním druhem agrese, kterým se budu blíže zabývat, je **instrumentální agrese**. Jednoduše ji můžeme popsat jako plánovanou, promyšlenou agresi bez afektu vzteku.⁹¹ Instrumentální agrese se liší jak od agrese frustrační, tak od agrese emocionální. Agresor má přesně naplánované vše, co vykoná a využije všechny možné prostředky, aby dosáhl svého cíle. Typickým příkladem tohoto druhu agrese je šikana, kdy agresor většinou nešikanuje oběť jen tak pro zábavu, ale vždy z nějakého důvodu a za nějakým účelem.⁹²

S tímto druhem agrese se setkáváme u agresora, který je sebejistý, jedná chladně a záměrně a má potřebu někoho ovládat. Můžeme si všimnout, že se jedná o jiný charakter člověka než u předchozích druhů agrese. Nejedná se o úzkostného nebo slabého jedince. Agresi uplatňuje, kdy chce, a uspokojuje tak své potřeby.⁹³

5.4 Příčiny agrese

Problémem u příčin agrese je, že není vždy snadné je u konkrétních případů odhalit. Pokud jsme ale úspěšní, můžeme ovlivnit a napravit agresivní chování. Příčin agrese existuje několik a obecně je můžeme rozdělit do více skupin:

- **ekonomické příčiny**
- **politické příčiny**
- **sociální a kulturní příčiny**, pod které můžeme zařadit rodinu, školu, skupinu vrstevníků, média nebo drogy a alkohol
- **vliv prostředí**
- **individuální příčiny**, do kterých řadíme biologické příčiny agrese, odlišnost od normy, rozdílné motivy agrese, frustrace, dosažení cíle pomocí agrese, osobnostní indikátory a další individuální příčiny agrese⁹⁴

⁹¹ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.10. ISBN 978-80-244-3758-3.

⁹² MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.44-45. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹³ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.45. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹⁴ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.12-15. ISBN 978-80-244-3758-3.

5.5 Příčiny zvýšeného výskytu agrese u dětí a mládeže

V této části kapitoly bych se chtěla zabývat rozdělením **příčin agrese u dětí a mládeže**.

5.5.1 Potvrzení funkčnosti agrese

Tato první příčina spočívá ve stálém a pokračujícím agresivním chování a projevy dítěte. Dítě nebo dospívající, který zvýšenou tendencí k agresi zastrašuje ostatní, vymáhá si pozornost, dosahuje svých cílů, nebo upevňuje své místo v kolektivu postupem času ztrácí zábrany a jeho agresivní chování se pro něj stává něčím normálním. Pokud mu rodiče nebo učitelé nedají najevo, že jeho agresivní chování není správné a ohrožuje ostatní, dítě používá agresi jako prostředek k vyřešení veškerých problémů.⁹⁵

5.5.2 Nečitelnost ve výchově

Jak již ze samotného názvu vyplývá, tato příčina spočívá ve výchově. Konkrétně ve způsobu výchovy každého rodiče. Pokud je **výchova čitelná**, dítě ví, že existují pravidla, podle kterých se má chovat, a která jeho rodiče používají k výchově. Zároveň také ví, že při porušení těchto pravidel, ponese následky za vzniklý problém a prohřešek. Naopak se také může se vzniklým problémem obrátit na rodiče, kteří mu s ním pomohou. Pokud je ale **výchova nečitelná**, dítě neví, na čem je a jakým způsobem se má chovat. Rodiče nemají jasně nastavená pravidla, odměnu nebo trest odvozují podle své nálady. Dítě tak žije v nejistotě, protože neví, jak jeho rodiče budou v danou chvíli reagovat. To, že dítě žije v nejistotě a napětí vede k pozdější agresi.⁹⁶

5.5.3 Výrazný nesoulad v hranicích školy a rodiny

Tato příčina spočívá v rozdílné výchově rodičů a školy. Mohou nastat dva případy. V prvním případě je **výchova v rodině viditelně volnější**, než pravidla a výchova ve škole, která jsou stanovena školním řádem. Děti a dospívající, kteří nejsou naučeni řídit se podle určitých pravidel, používají agresi vůči ostatním, za účelem sebezprosažení a toto chování je pro ně normální a přirozené. Nedokážou se srovnat s nastavenými pravidly ve škole nebo společnosti, protože jsou zvyklí na něco jiného z

⁹⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.82. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹⁶ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.82-83. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

domova. V druhém případě je naopak **výchova a hranice v rodině velmi striktní**, oproti pravidlům a širokým hranicím školy. Jedinci z těchto rodin vystupují ukázněně a spořádaně, ale často mohou být tzv. “kultivovanými” agresory. Používají promyšlenou agresi vůči vybraným jedincům a stojí v pozadí jako “šedá eminence”, která řídí, popichuje a nabádá ostatní. Tyto děti a dospívající tímto ventilují to, co se děje doma. Ve škole mohou dělat věci, které by jim u rodičů neprošly.⁹⁷

5.5.4 Vliv party

Už od narození je každý z nás součástí různých skupin, které nás mnoha způsoby ovlivňují. Pokud je příslušnost ke skupině dobrovolná, mluvíme o **neformální skupině**. Pokud je podmíněna vnějšími vlivy, jedná se o **formální skupinu** (škola). Neformální skupiny jsou z hlediska vlivu na jedince a hrozby agrese význačnější. Čím blíže se jedinec dostane ke skupině, tím více ho ovlivňuje a zároveň se zmenšuje jeho schopnost opustit tuto skupinu. Často ztrácí svou individualitu a “zdravý rozum”. U některých skupin, např. s rasistickými ideologiemi, se můžeme přímo setkat s prezentací násilí a agrese. Pokud je agrese přijímána skupinou jako norma, jedinec se s ní ztotožňuje a jedná pod vlivem davu. Skupina mu zajistí anonymitu a za výsledek jednání zodpovídá také celá skupina. Dává dítěti nebo dospívajícímu pocit, že někam patří, může jednat svobodně a sám za sebe a dostává se mu vzrušení a rozptýlení, které hledá. Důvodů, proč děti a dospívající hledají skupiny a party, které mají často agresivní programy, je několik. Většina se ale odvíjí od extrémních způsobů výchovy a jejich výsledků.⁹⁸

5.5.5 Mediální násilí

Poslední příčinou, kterou si zde popíšeme, je mediální násilí. Mediální násilí na děti působí prostřednictvím televize, mobilních telefonů, počítačů nebo jiných komunikačních prostředků a můžeme považovat za jednu z nejzávažnějších příčin. *„Je faktem, že média mají velkou moc při ovlivňování myšlení, jednání i citění lidí. Prostřednictvím televize lze manipulovat s informacemi, zjednodušovat realitu, jednoznačně upřednostňovat některé názory.“*⁹⁹

⁹⁷ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.84-87. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹⁸ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.87-89. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

⁹⁹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.94. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

Děti se s agresí nejčastěji setkávají prostřednictvím televizních pořadů a filmů. Mladší děti ještě nemají tak dobrou rozlišovací schopnost, neuvědomují si, co je skutečné a co ne, co je možné a co možné není. V dětských filmech je často zobrazováno agresivní chování, které je ale použito jako normální ospravedlnitelné chování. V akčním nebo násilném filmu je agrese viditelná a často také záměrná. V tomto případě by ale spíše měli zakročit rodiče a rozhodnout, jestli je takový druh filmu pro děti vhodný.¹⁰⁰

Nejedná se jen o filmy, které mají špatný vliv na děti a dospívající a mohou šířit agresi. Podobný vliv a mnohdy v mnohem agresivnější podobě mají počítačové hry, ve kterých se mohou děti a dospívající identifikovat se samotným agresorem.¹⁰¹

„Je zřejmé, že násilí v televizi přispívá k růstu agrese jedince, vždy je však nutné počítat i s jinými faktory, které se u dané osoby na míře jeho agrese podílely - ať již je to rodina, širší společenské prostředí či negativní zážitky, kterými takový jedinec prošel v průběhu svého vývoje.“¹⁰²

5.6 Zvládání a řešení agrese

Vyřešení agrese a agresivního chování není tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Agrese může být trvaleji fixována, a také může být způsobena biologickými předpoklady. Jednoduché a jediné správné řešení neexistuje a odvíjí se od druhu a směru agrese.¹⁰³

Jak už jsme si dříve zmínili, existují různé směry agrese. Jedinec si svou zlost a agresi může vybit na neživém předmětu, např. matraci, aby tak ulevil svému napětí. Můžeme použít i metodu pevného objetí, která se ale nedá použít ve všech situacích, například ve vztahu žáka a učitele. Dalším způsobem k řešení agrese může být trest. Tento způsob je známý a využíváný od nepaměti. **Trest** by měl redukovat agresi, k čemuž v některých případech opravdu dochází. V některých situacích ale může naopak agresi posilovat.¹⁰⁴

¹⁰⁰ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.94-95. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

¹⁰¹ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.96. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

¹⁰² MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.97. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

¹⁰³ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.19. ISBN 978-80-244-3758-3.

¹⁰⁴ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015, s.97. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

Podle vážnosti případů a problémů agrese je nutné zvolit správný postup řešení. Základem a předcházením agresivního chování jsou dobré vztahy. Rodiče a děti, učitel a žák nebo spolužáci a kamarádi, všichni vstupují do vzájemných vztahů. Základním kamenem jakýchkoliv vztahů a taktéž řešením problémů je komunikace. Základní metodou k řešení agrese je tedy **rozhovor**, při kterém můžeme dítěti nebo dospívajícímu pomoci, nabídnout řešení a společně hledat příčiny problémů. Dalším krokem je **vyšetřování** a **hledání příčiny**. Pokud vidíme změny a snahu na chování dítěte nebo dospívajícího, je dobré toto **žádoucí chování odměnit**. Pokud se nám podaří jedince uklidnit, je dobré **diskutovat** s ním o celé situaci, **informovat ho**, aby porozuměl dění, příčinám i důsledkům jeho agresivního chování. Pokud jsou tyto způsoby a metody účinné, dochází u jedince k **vyhasínání** nežádoucího chování.¹⁰⁵

Existuje mnoho dalších způsobů a příkladů řešení, které pomohou dítěti nebo dospívajícímu ke zmírnění agresivního chování a zamezí případnému vzniku nových problémů. U jedince můžeme **rozvíjet sociální dovednosti**, jakými jsou asertivita, schopnost vyjednávat, nebo sociální hodnocení, aby se jedinec naučil myslet před tím, než jedná. Dalším řešením, které může pozitivně ovlivnit agresivní chování, je **redukce agresivních modelů**, např. omezení sledování agresivních pořadů a filmů v televizi, nebo agresivní počítačové hry.¹⁰⁶

5.7 Agrese na sociálních sítích

S agresí se můžeme denně setkat také na internetu a sociálních sítích. V dnešní době má téměř každý dospívající i dítě přístup k internetu a na sociálních sítích tráví svůj čas. I proto je důležité vědět, co nám hrozí a jak této agresi zabránit a chránit se před ní.

Výhodou online prostředí je anonymita, kterou nám nabízí. Díky ní se mohou děti i dospívající vyjadřovat otevřeněji, agresivněji a mohou zde zveřejňovat věci, které by si v reálném životě nemohli dovolit. Obecně toto chování nazýváme tzv. *disinhibice*, neboli ztráta zábrán a “odvážanost” v komunikaci a vyjadřování.¹⁰⁷

Konkrétními příklady projevů agrese se budeme zabývat v dalších kapitolách, a proto bych se chtěla zaměřit na častý problém a projev agrese, se kterým se setkáváme.

¹⁰⁵ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.20-22. ISBN 978-80-244-3758-3.

¹⁰⁶ DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnutí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.22-23. ISBN 978-80-244-3758-3.

¹⁰⁷ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

Ať už jako aktivní účastníci, nebo pasivní čtenáři. Tímto problémem je **verbální agrese na internetu**.

Můžeme se zde setkat verbálním násilím, výhrůzkami fyzickým napadením nebo s radikálními projevy “obyčejných” uživatelů i významných osobností. Problém u těchto agresivních komentářů a projevů je to, že jsou podmíněny emocemi, které zastíní náš zdravý rozum. Pokud má příspěvek například nenávistný charakter, přenesou se tyto negativní emoce i na nás, a odpovídá tak tomu i náš komentář a to, jak se k danému tématu vyjadřujeme. Nejsme schopni zapojit kritické myšlení a uvěříme čemukoliv, co se shoduje s naším názorem.¹⁰⁸

„Verbální agrese na sociálních sítích se v posledních 2 letech významně stupňuje, do agresivních způsobů komunikace se zapojují, jak mladí lidé, tak senioři. Diskutující své radikální názory vysvětlují tak, že mají právo vyjádřit svůj názor.“¹⁰⁹

Problém ale nastane, pokud svým jednáním a názory omezíme svobodu ostatních. Mohou nastat i vážnější případy, kdy v projevech agresorů přímo vyzývají k násilí nebo trestným činům a tito jedinci by měli být potrestáni. Pokud se totiž takové chování a vyjadřování bude tolerovat, postupem času se pro nás stane normálním a přirozeným. *„Normalizování a ‘legalizování’ vzorců závadného chování povede postupně k tomu, že násilné formy projevu opustí virtuální prostor a přenesou se do ulic reálného světa.“¹¹⁰*

Obecně se před agresí a případnými útoky na sociálních sítích můžeme různými způsoby chránit a každé dítě i dospívající by mělo znát zásady bezpečného chování na internetu. Nejdůležitější je ochrana svých osobních informací a také uvážení toho, co všechno budeme na sociální síť přidávat a zveřejňovat. Co se týká problému verbálního násilí, je lepší, když své nenávistné názory nebudeme veřejně publikovat a vyhneme se tak agresivním projevům a šíření nenávisti na internetu.¹¹¹

Dalšími zásadami bezpečného chování se budeme zabývat v následujících kapitolách v souvislosti s konkrétními případy projevů agrese v online prostředí.

¹⁰⁸ KOPECKÝ, Kamil. Komentář: Verbální násilí se na Facebooku stalo společenskou normou.. E-Bezpečí, roč. 1, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1112>

¹⁰⁹ KOPECKÝ, Kamil. Komentář: Verbální násilí se na Facebooku stalo společenskou normou.. E-Bezpečí, roč. 1, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1112>

¹¹⁰ KOPECKÝ, Kamil. Komentář: Verbální násilí se na Facebooku stalo společenskou normou.. E-Bezpečí, roč. 1, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1112>

¹¹¹ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

6 TYPOLOGIE AGRESE V ONLINE PROSTŘEDÍ

V této poslední kapitole se zaměříme na konkrétní projevy agresivního chování na internetu a sociálních sítích. Na některé projevy se podíváme blíže, jiných se dotkneme jen okrajově.

6.1 Kyberšikana

*„Termínem kyberšikana označujeme nebezpečné komunikační jevy realizované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (např. pomocí mobilních telefonů nebo služeb v rámci internetu), jež mají za následek ublížení nebo jiné poškození obětí.“*¹¹²

Kyberšikana je druhem psychické šikany, kdy útočník buď záměrně poškozuje a ubližuje oběti, nebo dochází ke sporům mezi nimi v důsledku nedorozumění nebo např. nevhodného vtipu. Od klasické šikany se liší tím, že se vše odehrává ve virtuálním světě. Můžeme se s ní tedy setkat kdykoliv a kdekoliv, pokud jsme připojeni k internetu a sociálním sítím. Dalším rozdílem v porovnání s klasickou šikanou je **útočník kyberšikany**. Ten je ve většině případů anonymní a díky virtuální realitě se může skrýt za přezdívku, která lehce vymaže rozdíly mezi uživateli. Ať už se jedná o věk, pohlaví, sociální postavení nebo odvalu zaútočit.¹¹³

*„Původcem kyberšikany se může stát kdokoliv, kdo má potřebné znalosti informačních a komunikačních technologií. Útočníci tráví podle výzkumů více času na internetu, a to bez dohledu rodičů, kteří se navíc příliš nezajímají o to, k čemu jejich děti internet používají.“*¹¹⁴

Dalším specifickým u kyberšikany je rozdílné **chování**. Oproti reálnému světu, v tom virtuálním mohou pachatelé díky změně věku, pohlaví atd. změnit své chování. Chovají se méně opatrně, jsou odvážnější a probírají citlivá témata. Zkoušejí i to, co by si v reálném životě nedovolili. Útočí na jiné osoby, a to jim dodává větší sebevědomí. Časté je vyhrožování nebo vydírání, protože je zde díky anonymitě menší šance na dopadení pachatele.¹¹⁵

¹¹² KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.5. ISBN 978-80-254-7866-0

¹¹³ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.5. ISBN 978-80-254-7866-0

¹¹⁴ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.5. ISBN 978-80-254-7866-0

¹¹⁵ MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2.*, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 201, s.172. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6

U kyberšikany se také může mnohonásobit dopad útoku na oběť díky **sekundárním útočníkům**. Patří sem jak přihlížející, čímž může být kdokoliv, kdo má přístup k internetu, tak i tzv. šířitelé kyberšikany, kteří rozesílají informace o kyberšikaně nebo samotné oběti, a tímto se do kyberšikany zapojují.¹¹⁶

Kyberútok je oproti útoku u klasické šikany jiný už tím, že při něm nedochází k osobnímu kontaktu mezi aktéry. Dopad útoku pachatele je ale mnohdy trvalejší a agresivnější. Nadávka, pomluva nebo diskriminující informace a materiály, které jsou zveřejněny a uloženy v online prostředí, z něj nikdy úplně nezmizí, a mohou tak prohlubovat a dále rozvíjet kyberšikanu.¹¹⁷

Problémem u kyberšikany je, že je mnohem těžší dohledat pachatele i samotnou oběť. Kyberšikana na oběti nezanechává viditelné fyzické stopy, naopak se musíme zaměřit na psychiku jedinců. Ti bývají uzavření, nekomunikují a neprobírají své problémy s okolím, ať už ze strachu nebo studu. „*Oběti kyberšikany na řešení svých problémů často zůstávají samy, což může vést k tomu, že situaci nezvládnou.*“¹¹⁸

Před šikanou se můžeme chránit respektováním ostatních uživatelů, kdy nebudeme vyvolávat zbytečné konflikty. Neměli bychom být přehnaně důvěřiví a měli bychom se seznámit s pravidly služeb internetu. Nejdůležitější prevencí je nezveřejňování našich osobních údajů, informací, fotografií nebo hesel k účtům, které mohou být zneužity. Pokud se ale staneme obětí kyberútoku, měli bychom se v první řadě pokusit **ukončit komunikaci** s útočníkem. Blokováním mu **zamezit přístup** k nám i ke službám, prostřednictvím nich dochází k útokům. Dalším krokem je **odhalení pachatele** a **nahlášení útoku** rodičům, nebo jiným orgánům, např. Policie ČR, Linka bezpečí, E-bezpečí, Národní centrum bezpečnějšího internetu aj. Pokud sami nejsme obětí, ale sledujeme u někoho jiného změnu chování, nebo máme podezření na probíhající kyberšikanu, **neměli bychom být nevládní**. Naopak bychom měli oběť **podpořit a pomoci jí**.¹¹⁹

¹¹⁶ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.6. ISBN 978-80-254-7866-O

¹¹⁷ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.6. ISBN 978-80-254-7866-O

¹¹⁸ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.6. ISBN 978-80-254-7866-O

¹¹⁹ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.7. ISBN 978-80-254-7866-O

6.1.1 Projevy kyberšikany

Prvním projevem kyberšikany je **publikování ponižujících záznamů (audio, video) nebo fotografií** na webových stránkách nebo prostřednictvím MMS zpráv. K tomuto projevu kyberšikany dochází několika způsoby. Oběť buď sama poskytne materiál pachateli a ten jej později využije, nebo pachatel odcizí materiál oběti z mobilu nebo počítače. Posledním způsobem je vytvoření materiálu samotným pachatelem, který materiál natočí nebo zfalšuje. Dalším projevem je **pomlouvání a ponižování v rámci sociálních sítí, blogů nebo jiných webových stránek**, kdy se útočník snaží především poškodit pověst oběti. Narušuje její vztahy zveřejňováním nepravdivých informací a pomluv, nebo ji veřejně uráží na sociálních sítích. Mezi další projev kyberšikany patří **krádež identity nebo zneužití cizí identity ke kyberšikaně**. Útočník se dostane do cizího účtu (e-mailového nebo k chatu), který zneužije ke kyberšikaně jejího majitele. Díky přístupu k účtům může manipulovat s profily, mazat kontakty a zprávy, rozesílat zprávy s nevhodným obsahem jménem majitelů, nebo zneužívá osobních a kontaktních údajů. V pořadí čtvrtým projevem je **ztrapňování pomocí falešných profilů v rámci sociálních sítí, blogů a jiných webových stránek**. V tomto případě útočník záměrně poškozují oběť zveřejňováním nepravdivých informací na vytvořené falešné osobní stránce nebo účtu oběti. **Provokování a napadání uživatelů v online komunikaci** se projevuje především na sociálních sítích, v online diskusích nebo chatu. Cílem útoků je vyprovokovat a naštvat ostatní uživatele pomocí urážlivé a nepřátelské interakce. Může se jednat o názory ohledně politiky, sportu, náboženství nebo národnostních a rasových otázek. Dalším projevem, o kterém si řekneme něco víc, je **zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť**. Tento projev kyberšikany je v určitém pohledu podobný prvnímu zmíněnému projevu, a to publikování ponižujících záznamů nebo fotografií. Pachatel vyláká od oběti osobní materiály a informace, nebo mu je oběť sama poskytne. Většinou se jedná o intimní fotografie nebo důvěrné informace, které má pachatel k dispozici a může je zveřejnit prostřednictvím internetu nebo sociálních sítí. Předposledním projevem kyberšikany je **vyloučení z virtuální reality**. Zde se jedná o záměrné vyloučení osoby většinou z online skupiny nebo chatu. Posledním projevem je **obtěžování**, kdy útočník záměrně obtěžuje oběť telefonáty nebo SMS zprávami, aby ji tímto znepríjemnil život.¹²⁰

¹²⁰ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.8-11. ISBN 978-80-254-7866-0

6.2 Kybergrooming

Tento druh kyberútoku je jedním z nejtěžších a nejnebezpečnějších fenoménů současnosti. „*Kybergrooming označuje chování uživatelů internetu, tzv. **predátorů, kybergroomerů**, které má ve vyhlédnuté oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobnímu setkání.*“¹²¹

Kybergrooming není chvilkovou záležitostí. Psychická manipulace, která je realizována prostřednictvím internetu nebo mobilních telefonů může trvat několik měsíců i let. Výsledkem domluvených schůzek mohou být různé formy fyzického násilí, sexuální zneužití, ale i zneužití oběti k dětské prostituci nebo výrobě pornografie. Ke komunikaci a navázání kontaktu pachatelé využívají různé komunikační platformy. Veřejný chat, internetové seznamky, instant messengery, ICQ, Skype a v dnešní době také sociální sítě jako Facebook nebo Twitter. To vše (a ještě další množství inzerčních nebo dětských portálů) mohou pachatelé (predátoři) využít k rychlé a nepřetržité komunikaci a manipulaci s dětmi a dospívajícími.¹²²

Oběťmi se stávají nejčastěji děti a dospívající, jelikož ještě nemají plně rozvinuté sociální dovednosti a jsou více důvěřiví. Mohou také trávit více času na internetu a sociálních sítích, kde navazují virtuální vztahy, a stávají se tak snadnější „kořistí“ pro predátory. Věk dětí a dospívajících se pohybuje kolem 11 - 17 roku. Jedná se o jedince, kteří **nemají vysokou sebedůvěru** a jsou zranitelnější. Naopak se také může jednat o **dospívající, kteří se zajímají o lidskou sexualitu** a nebojí se o tomto tématu hovořit s někým cizím. Jak už jsme si řekli výše, děti jsou **naivní** a někdy **přehnaně důvěřivé** a zapojují se do konverzace s neznámými lidmi. V neposlední řadě se jedná o děti, které mají **emocionální problémy** (hledají např. náhradu za rodiče, pomoc).¹²³

Na druhé straně zde máme **predátory**, jimiž mohou být lidé s nízkým i vysokým sociálním statusem. Tito pachatelé mohou oběť znát a být s ní v kontaktu, nebo se může jednat o známého rodiny oběti. Pachatelé mají většinou patologický zájem o děti a navazují s nimi kontakty, jelikož je to pro ně méně ohrožující a snazší než navázat vztah k dospělému. Cítí se bezpečněji ve vztahu s dítětem. „*Kybergroomeri často vytvářejí*

¹²¹ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s.50. ISBN 978-80-244-3911-2.

¹²² KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.14-15. ISBN 978-80-254-7866-0

¹²³ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.14. ISBN 978-80-254-7866-0

sítě, ve kterých vzájemně spolupracují. Spolupodílejí se například na únosech dětí – dítě je manipulací donuceno k osobní schůzce, následně uneseno a převezeno na území jiného státu, kde je dále sexuálně zneužíváno, využíváno k výrobě dětské pornografie, fyzicky týráno apod.“¹²⁴

Vzhledem k tomu, že proces a trvání psychické manipulace v rámci kybergroomingu je dlouhodobější, rozdělujeme jej do několika etap. První z nich je **příprava** predátora, kdy si vytváří podmínky pro realizaci kybergroomingu. Vytvoří si kontakt s falešnou identitou, kdy o sobě uvádí nepravdivé informace. Upravuje si věk, jméno nebo profilovou fotografii, jelikož se většinou jedná o staršího pachatele, než je samotné dítě nebo dospívající. Pod touto připravenou falešnou identitou oslovuje vybrané děti, nebo svou identitu upravuje podle potřeb, aby se přizpůsobil vybrané oběti. O svých aktivitách si také často musí vést záznam, aby si pamatoval, pod jakou identitou vystupuje u každé konkrétní oběti. Predátoři někdy také vystupují jako falešné authority, kdy se vydávají za firmy nabízející finanční pomoc nebo práci. Druhou etapou je **kontakt predátora s obětí, navázání a prohloubení vztahů** s ní. K prohloubení vztahů a důvěry s dítětem predátoři využívají různé techniky a postupy. Pomocí efektu zrcadlení pachatel navozuje pocit přátelství, pochopení nebo kamarádství. Napodobuje oběť, její pocity, názory nebo koníčky, aby prolomil zábrany a dítě v něj získalo důvěru a mohlo se mu svěřovat. Pachatel se od dětí snaží získat co nejvíce osobních údajů, fotografií, zálib nebo informací o tom, jakou školu například dítě navštěvuje. Díky těmto informacím a údajům, získaných i z jiných zdrojů, si může predátor sestavit profil dítěte. U pachatelů je také časté uplácení a vábení oběti. Kupují dětem značkové oblečení, posílají jim dárky a peníze, nebo jim kupují moderní techniku. Vše samozřejmě slouží k posílení důvěryhodnosti a získání informací, jako je adresa nebo telefonní číslo dítěte. Postupným prohlubováním vztahu oběti a predátora, se pachatel snaží snižovat zábrany dětí a dospívajících. Zavádí do konverzace sexuální obsah, posílá oběti materiály s erotickou nebo pornografickou tematikou, a nakonec sám vyžaduje po oběti, aby mu zaslala své nahé fotografie, které může později snadno použít k vydírání oběti. Postupem času se vztah dítěte k predátorovi stane důležitým a nezastupitelným. Pachatel je pro oběť jediným kamarádem, kterému se může svěřit se svými problémy. Pachatel sám nabádá své oběti, aby neřikaly svým rodičům a

¹²⁴ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.15. ISBN 978-80-254-7866-0

kamarádům informace a témata, která probírají s predátorem, a dítě je tak více izolované od okolí.¹²⁵

Třetí etapou je **příprava na osobní schůzku**. V této etapě má již útočník informace i získané fotografie od své oběti. Důležité je, aby útočník překonal věkový rozdíl mezi ním a obětí. Do této doby pachatel vystupoval například jako nezletilý hoch, a protože mu rodiče zakázali přístup na internet, musí teď s obětí komunikovat přes svého staršího bratra, což je jen predátorova další falešná identita. K překonání věkové hranice predátoři také používají svého smyšleného otce nebo sourozence, který je má na osobní schůzce vyzvednout. Samozřejmě se ale vždy jedná o samotného pachatele. Pokud děti a dospívající nepřistoupí na osobní setkání, predátor je začne vydírat a vyhrožuje jim zveřejněním jejich fotografií nebo informací. Děti se bojí ponížení, a tak přistoupí na osobní setkání. Tak se dostáváme k poslední etapě, a tou je **osobní schůzka**. Ta je cílem všech kybergroomerů. Při první schůzce nemusí ani dojít k fyzickému násilí nebo sexuálnímu obtěžování. Pachatel si ověří, že se jedná skutečně o dítě nebo dospívající, se kterým byl dlouhou dobu v kontaktu, může oběti přinést další dárek a naváže s ním ještě hlubší vztah a prohloubí důvěru. K útoku většinou dojde až po několika setkáních, má pro dítě ale nedozírné fyzické a psychické následky.¹²⁶

U kybergroomingu je nejdůležitější prevence. Děti, učitelé i rodiče by měli být dobře informovaní o nebezpečných stránkách internetu, a měla by mezi nimi (hlavně rodiči a dětmi) fungovat dobrá vzájemná komunikace. Důležité je také zařadit témata používání internetu a jeho hrozícího nebezpečí do vzdělávání na školách. Děti i dospívající, kteří používají internet, by měli být obeznámeni s určitými pravidly. Neměli by se nechat oklamat sliby virtuálních útočníků a měli by si všimnout nesrovnalostí v komunikaci s pachatelem. Musí si dát pozor na to, s kým a o čem si píšou, a jak moc důvěrné informace na internet a sociální sítě sdělují. V neposlední řadě samozřejmě nesmí chodit na osobní schůzky, aniž by o tom věděli jejich rodiče. Ti by měli komunikovat se svými dětmi o tom, co dělají na internetu, a je dobré, aby nechali počítač na veřejném místě, např. obývacím pokoji. Rodiče by měli obeznámit děti s riziky, která je mohou na internetu a sociálních sítích potkat. Pro rodiče je důležité, aby

¹²⁵ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.15-18. ISBN 978-80-254-7866-O

¹²⁶ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.18-19. ISBN 978-80-254-7866-O

si uvědomili, že zákazem používání mobilního telefonu nebo počítače doma, nezabrání dítěti použít mobil kamaráda nebo počítač ve škole. ¹²⁷

6.3 Kyberstalking a stalking

„Stalking (lov, pronásledování) označuje opakované, dlouhodobé, systematické a stupňované obtěžování, které může mít řadu různých forem a různou intenzitu.“ ¹²⁸

Stalking se netýká jen dětí a dospívajících, oběťmi jsou také dospělí. Útočník oběť sleduje, neustále jí posílá SMS zprávy, telefonuje, nebo posílá nechtěné dárky. Pokud k tomuto vyhrožování používá pachatel různé sociální sítě, instant messenger nebo chaty, hovoříme o **kyberstalkingu**. ¹²⁹

Stalkeréři dlouhodobě a opakovaně kontaktují oběť prostřednictvím e-mailů, SMS zpráv nebo telefonátů. Posílají oběti dopisy, vzkazy a nechtěné dárky. Časté je k tomuto kontaktování také použití sociálních sítí a chatů. Zprávy a vzkazy mohou být v některých případech ze začátku příjemné a pozitivní, obvykle se ale setkáme s výhrůžným, urážejícím nebo zstrašujícím obsahem zpráv. Stalker pomocí výhrůžek vzbuzuje v oběti strach a obavy. U stalkingu se mimo kontaktování jedná také například o poškozování a ničení majetku, fyzické pronásledování, které může vyústit i k násilí nebo usmrcení oběti, nebo vyhrožování útokem na rodinu a přátelé samotné oběti. U kyberstalkingu se setkáme převážně se slovními výhrůžkami prostřednictvím již zmíněných prostředků komunikace. Nejen u kyberstalkingu, ale i u stalkingu se útočník snaží očernit oběť šířením nepravdivých informací buď v okolí rodiny, přátel a spolupracovníků oběti, nebo na sociálních sítích a vytvořených webových stránkách za cílem poškodit oběť. ¹³⁰

Útočníkem může být člověk, kterého oběť zná, ale neví, že právě tento člověk je stalkerem. V dalším případě oběť útočníka zná a ví, že on ji pronásleduje a v posledním případě oběť útočníka osobně ani nezná. S tímto typem se setkáme často u kyberstalkingu, kdy si útočník hledá své oběti na internetu. Některé stalkery je těžké odhalit a dohledat, protože se může na první pohled jednat o společenské a dobře

¹²⁷ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.19-20. ISBN 978-80-254-7866-O

¹²⁸ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.24. ISBN 978-80-254-7866-O

¹²⁹ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.24. ISBN 978-80-254-7866-O

¹³⁰ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010, s.24-25. ISBN 978-80-254-7866-O

vystupující osoby. Kdybychom se měli zaměřit na konkrétní typy útočníků, nabízí se nám jich hned několik. Může se jednat o **bývalé partnery**, kteří se nějakým způsobem nedokážou smířit s ukončením vztahu. Dalším typem je **uctívač** neboli osoba, která touží po vztahu s člověkem, který ho zaujal, a ten musí opětovat zájem stalkera. Pokud má pronásledovaná osoba vztah s jinou osobou, stalker může začít oběti vyhrožovat nebo se uchýlí k fyzickému násilí. Zde můžeme zařadit i tzv. pronásledovatelé celebrit, kteří touží po vztahu se známou osobou. **Neobratný nápadník** je útočником, který má malé socializační schopnosti. Seznámení se a navázání vztahu s jinou osobou je pro něj velmi složité. Často touží po fyzickém kontaktu, ale paradoxně se neuchyluje k fyzickému násilí nebo napadení oběti. Tito útočníci nejsou vytrvalí, a pokud nastanou jakékoliv problémy, tak ze svého pronásledování vycouvají. Naopak **ubližený pronásledovatel** je velmi vytrvalý. Kvůli skutečné nebo smyšlené újmě pronásleduje oběť, která mu toto zranění způsobila. Vyhrožuje oběti, zastrašuje ji, poškozují její majetek, podává na ni žaloby, dělá vše, aby se oběti pomstil a měl nad ní moc a kontrolu. Toto jednání, ačkoliv je často iracionální a paranoidní, útočnickovi přináší pocit uspokojení. Dalším typem je **sexuální útočník**, jehož motivy mají sexuální a fyzický charakter. Jeho chování je agresivní a útočné a je poháněno touhou sexuálního uspokojení a ovládnutím oběti. Tito stalkeri jsou ve většině případů sexuálními devianty s podprůměrnou inteligencí a k jejich chování se připojuje například i masochismus, sadismus nebo exhibicionismus. Předposledním typem je **poblouzněný milovník**, jenž věří, že je do něj oběť zamilovaná a tomuto přesvědčení přizpůsobuje své chování. Tento útočník může trpět paranoiou, nereaguje na právní řešení, a pokud nepodstoupí léčbu psychologa nebo nevyhledá jiný druh pomoci, ve stalkingu nadále pokračuje. Posledním typem, který je svým způsobem ojedinělý, ale zároveň i typický pro každý z výše zmíněných typů, je **kyberstalker**. Rozdílem u tohoto typu útočnika je to, že se neuchyluje k přímému fyzickému násilí, ale k pronásledování a kontaktování využívá jen informační a komunikační technologie. Každý stalker, může být svým způsobem zároveň i kyberstalker, jelikož k pronásledování své oběti může využít informační a komunikační technologie.¹³¹

Stalking je celkem celkem rozšířený jev a významný fenomén i pro kriminalistiku. Může předznamenat násilné trestné činy, které mohou v rámci stalkingu nastat. Oběťmi mohou být lidé každého věku, pohlaví nebo sociálního postavení.

¹³¹ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.25-27. ISBN 978-80-254-7866-0

Dopady stalkingu jsou pro oběti možná vážnější, než se může zdát. „Většina obětí stalkingu trpí posttraumatickou stresovou poruchou, chronickými poruchami spánku, zhruba každá čtvrtá postižená osoba uvažuje o sebevraždě nebo se o ni pokusí, čtyři z pěti obětí se vyhýbají ze strachu určitým místům, která dřív pravidelně navštěvovaly, téměř 40 % obětí v důsledku stalkingu změnilo své bydliště nebo pracoviště. Přibližně v 30 % případů dochází k nějakému druhu fyzické újmy, včetně usmrcení.“¹³²

Před prvotním útokem stalkera se nijak neubráníme. Oběti se může stát kdokoliv a nijak mu nemůžeme předcházet. Pokud se ale ocitneme v kůži oběti, existuje samozřejmě několik možností, jak se bránit a vyřešit tento problém.

Základní prevencí je nezveřejňování našich osobních údajů a informací. Nejdůležitější je přerušování kontaktů s útočníkem a dokumentování a evidování všech dosavadních projevů a materiálů od útočníka. Měli bychom se vyhýbat místům, kde bychom na něj mohli případně narazit, také bychom se měli pohybovat v přítomnosti druhé osoby, nebo u sebe nosit legální prostředky pro svou ochranu. Pokud se stalking prohlubuje a útočník nepřestává v pronásledování, měli bychom samozřejmě vyhledat pomoc, jak u své rodiny, přátel a spolupracovníků, tak u odborných institucí, jako je Bílý kruh bezpečí nebo Policie ČR.¹³³

6.4 Sexting

„V případě sextingu mluvíme o zasílání nebo sdílení vlastních odhalených fotografií a videí se sexuálním podtextem.“¹³⁴ Tento fenomén je velmi rozšířen u dětí a dospívajících, kteří si tyto materiály posílají nejčastěji mezi sebou. Dochází ale také k tomu, že děti nebo dospívající posílají své fotografie cizím lidem, ať už dobrovolně, následkem vydírání nebo pro peníze.¹³⁵

Negativními a nebezpečnými důsledky sextingu je zneužití citlivých materiálů, např. neznámým útočníkem, se kterým oběť komunikuje v online prostředí, nebo spolužáky a kamarády, kteří se k těmto materiálům dostanou. Častými případy jsou bývalí partneři, kteří se nedokážou vyrovnat s rozchodem. Chtějí se vrátit ke svému

¹³² KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.27-28. ISBN 978-80-254-7866-0

¹³³ KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010, s.28. ISBN 978-80-254-7866-0

¹³⁴ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

¹³⁵ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

příтели/přítelkyni a jako hrozbu a formu vydírání vyhrožují zveřejněním intimních materiálů, které mají z období vztahu k dispozici. Všichni tito útočníci pak mohou oběť vydírat, šikanovat nebo manipulovat s výhrůzkou zveřejnění fotografií apod.¹³⁶

Je důležité si uvědomit, že pokud dojde ke zveřejnění materiálů, je velký problém s jejich odstraněním, které je prakticky nemožné. Materiály mohou kolovat online prostředím několik let a oběť si nemůže být nikdy jistá, že na tyto materiály někdo z rodiny, blízkých, spolužáků nebo kolegů nenarazí. Důsledky mohou být v některých případech velmi tragické, jelikož děti a dospívající neunesou tíhou následků a nevidí jiné východisko než sebeubližování nebo sebevraždu.¹³⁷

Sexting se dotýká dětí i dospívajících, kteří ještě nejsou zletilí. S touto formou online agrese je tedy spojeno několik trestných činů spadajících do kybernetické kriminality, přestože sexting samotný trestným činem není. „*Východisko právního rámce sextingu představuje premisa, že osoby starší 15 let mohou mít sex (tedy nedopouštějí se trestného činu). Nesmí se však při sexuálním styku fotografovat či natáčet. Pak by se totiž mohlo jednat o Výrobu a nakládání s dětskou pornografií dle § 192 Trestního zákoníku.*“¹³⁸

Za dětskou pornografií můžeme považovat materiály zobrazující dítě nebo dospívající, které se účastní skutečného nebo předstíraného sexuálního jednání, nebo materiálů zobrazujících pohlavní orgány dítěte a dospívajícího k sexuálním účelům. Pokud bychom se zaměřili na konkrétní trestné činy spojené se sextingem, „*kromě již zmíněné Výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ) nalezneme v trestním zákoníku například trestný čin Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ), Sexuální nátlak (§ 186 TZ), Pohlavní zneužití (§ 187 TZ), Znásilnění (§ 185 TZ), Nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ), Účast na pornografickém představení (§ 193a TZ) případně Navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TZ) či Svádění k pohlavnímu styku (§ 202 TZ).*“¹³⁹

¹³⁶ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3911-2.

¹³⁷ SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3911-2.

¹³⁸ KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. Sexting a právo. *E-Bezpečí*, roč. 4, č. 2, s. 70-73. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1681>

¹³⁹ KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. Sexting a právo. *E-Bezpečí*, roč. 4, č. 2, s. 70-73. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1681>

Problémem sextingu u dětí a dospívajících je jejich neschopnost nést následky spojené s na první pohled bezproblémovým šířením vlastních intimních materiálů. Jako u všech forem online agrese, i u sextingu je důležitá prevence. Děti i dospívající by měli být dobře obeznámeni s riziky a tím, že by neměli své intimní materiály posílat blízké osobě, natož cizímu člověku. Důležitou roli hrají opět rodiče, kteří by si měli budovat dobré vzájemné vztahy se svými dětmi, které se jim mohou se vším svěřit.

Pokud se dostaneme do situací, kdy jsme někomu poslali, nebo zveřejnili své intimní materiály a útočník nám nyní vyhrožuje zveřejněním těchto materiálů, je důležité správně reagovat a nějakým způsobem vyřešit nastalou situaci. Konverzaci s útočníkem bychom neměli mazat, naopak bychom si měli pořídit kopie těchto konverzací jako důkazy. Útočníkovi musíme dát najevo, že s ním nadále nechceme komunikovat a pokud nám bude chtít vyhrožovat, oznámíme vše Policii ČR. Děti a dospívající by se neměli stydět svěřit se se svým problémem rodičům nebo učitelům, a pokud útočník bude obětí vyhrožovat, měla by vše oznámit na Policii ČR. Děti a dospívající se se svými problémy mohou svěřit také organizacím jako je E-bezpečí, Internetem bezpečně, CZ.NIC, nebo Nebud' obět'.¹⁴⁰

6.5 Netolismus

„Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování (behaviorální závislost) či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), virální videa, televize aj.“¹⁴¹

Projevy netolismu jsou podobné jako projevy jiných druhů závislostí. Osoby mají touhu po užívání návykové látky, postupem času ztrácejí kontrolu nad jejím užíváním a k naplnění účinků látky vyžadují stále větší množství dávek. Zanedbávají ostatní aktivity nebo náplň každodenního života, a i přes zjevné negativní dopady stále pokračují v užívání návykové látky.¹⁴²

Konkrétně netolismus se projevuje například nutkavou touhou zapnout počítač bez daného cíle, neustálou kontrolou SMS zpráv nebo svých a cizích profilů na

¹⁴⁰ KOPECKÝ, Kamil. Počet případů sextingu trvale roste – uživatelé dělají stále stejné chyby. E-Bezpečí, roč. 1, č. 2, s. 30-32. Olomouc: Univerzita Palackého, 2016. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1206>

¹⁴¹ Netolismus: Průvodce online závislostmi. *Netolismus.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>

¹⁴² Netolismus: Průvodce online závislostmi. *Netolismus.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>

sociálních sítích, zanedbávání jiných aktivit, nebo negativními projevy na osobě, která se musí potýkat s absencí internetu.¹⁴³

Tato závislost sebou samozřejmě nese i určité následky. V první řadě jsou to psychické projevy, jež se u člověka, který zrovna nemůže z různých důvodů použít počítač, mobilní telefon, internet, zkrátka virtuální drogy, projevují pocitem prázdnoty, agresivity nebo nervozity. Uživatel zatajuje svou závislost a tyto technologie mu slouží jako únik od reality a problémů. Ztrácí kontrolu nad časem stráveným na internetu a mění svou životosprávu v závislosti na tomto čase. S tím souvisí také zanedbávání učení, zhoršující se prospěch nebo narušení výkonnosti při práci. Tím, že osoba tráví většinu svého času ve spojení s internetem, dochází v neposlední řadě k narušení vztahů s rodinou nebo přáteli.¹⁴⁴

6.6 Internetové výzvy

Tyto výzvy (tzv. challenge) jsou poměrně novou záležitostí, se kterou se setkáme na internetu, převážně na sociálních sítích.

„Nabádají k často nebezpečnému chování, které může způsobit uživatelům (především dětem a dospívajícím) vážnou zdravotní újmu.“¹⁴⁵ Toto nebezpečné chování spočívá v plnění nejrůznějších úkolů, při jejichž plnění se uživatelé fotí nebo natáčejí a materiály dále sdílejí. Uvedeme si zde několik příkladů rizikových výzev, se kterými se můžeme v online prostředí setkat.

První z nich je **salt and ice challenge**, kdy si dítě nebo dospívající posype část těla solí a přiloží na ni led. Při prudké a bolestivé reakci ale dojde k poškození kůže v podobě omrzlin, popálenin a puchýřů. **Eyeballing challenge** spočívá v nalévání alkoholu do očí, kdy se alkohol prostupující cévami rychleji dostává do krve, a tak dochází k rychlejšímu navození opilého stavu. Při této výzvě dochází k oslepnutí, popálení rohovky nebo mnoha dalším problémům. Při výzvě **Kylie Jenner lip challenge** si děti a dospívající pomocí láhve přiložené k ústům, odsáváním vzduchu a vytvořením podtlaku zvětšují rty. Zde hrozí riziko poškození a popraskání rtů. **Cinnamon challenge** je postavena na vdechování a polykání mleté skořice. Při této

¹⁴³ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

¹⁴⁴ Netolismus: Průvodce online závislostmi. *Netolismus.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>

¹⁴⁵ Nebezpečné výzvy v online prostředí. Univerzita Palackého v Olomouci: Portál E-Bezpečí, 2017 <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/99-letak-nebezpecne-vyzvy-v-online-prostredi-pro-rodice-a-ucitele/file>

výzvě často dochází k dávení a dušení se. **Duck tape challenge** spočívá v tom, že se dítě či dospívající nechá oblepit lepicí páskou. Musí se pak z tohoto “sevření” samo dostat, a při pokusech často dochází k vážným úrazům, jelikož se dané dítě nebo dospívající nemůže nijak chránit. Další výzvou je **snorting challenge**, kdy určitý předmět (nejčastěji kondom) vdechneme nosní dírkou a následně vytáhneme skrze ústa. **Choking challenge** je velmi nebezpečná, jelikož při ní dochází ke škrcení dítěte nebo dospívajícího, a zabraňuje se tak proudění krve do mozku. Dítě dosáhne “libého pocitu” při následném uvolnění krve do krevního oběhu. Při této výzvě ale dochází k poškození mozkových buněk, dítě může upadnout do bezvědomí a kómatu, nebo dojde k usmrcení dítěte. Mezi další výzvy patří **pepper challenge** (polykání pálivých papriček) nebo **condom challenge** (naplněný kondom vodou nasazený na hlavu).¹⁴⁶

Zapojení dětí do těchto výzev můžeme sledovat díky různým fyzickým příznakům, jako je popálení kůže, poškození rtů apod. Rodiče i učitelé by měli sledovat, zda se u dětí tyto příznaky neobjeví a samozřejmě na tuto situaci adekvátně reagovat. Jako u všech rizik v online prostředí je nejdůležitější prevence.¹⁴⁷

6.7 Hating

Hating můžeme jednoduše popsat jako nenávistné chování na internetu. „*Jedná se o nenávistné příspěvky na sociálních sítích, komentáře v internetových diskuzích, chatech apod., které jsou nejčastěji zaměřeny proti nejrůznějším etnickým, sociálním, sexuálními nebo náboženským skupinám, s cílem danou skupinu co nejvíce ponižít a šířit tak nenávist k této skupině mezi ostatními uživateli internetu.*“¹⁴⁸

¹⁴⁶ Nebezpečné výzvy v online prostředí. Univerzita Palackého v Olomouci: Portál E-Bezpečí, 2017 <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/99-letak-nebezpecne-vyzvy-v-online-prostredi-pro-rodice-a-ucitele/file>

¹⁴⁷ Nebezpečné výzvy v online prostředí. Univerzita Palackého v Olomouci: Portál E-Bezpečí, 2017 <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/99-letak-nebezpecne-vyzvy-v-online-prostredi-pro-rodice-a-ucitele/file>

¹⁴⁸ MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí? . E-Bezpečí, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>

II. EMPIRICKÁ ČÁST

7 CHARAKTERISTIKA EMPIRICKÉ ČÁSTI

Empirická část této bakalářské práce je zaměřena na analýzu příspěvků a komentářů dětí a dospívajících na sociální síti Facebook.

Tato sociální síť je hojně využívána dětmi a dospívajícími, stejně jako dospělými uživateli, kteří se mohou v online prostředí vyjadřovat více vulgárně a agresivně, než by si dovolili v reálném životě. Zaměříme se tedy na agresivní, expresivní až vulgární vyjadřování v sekci komentářů. Osm vybraných příspěvků a komentářů, které budeme analyzovat, jsou vybrány z facebookových stránek Přiznání holek a kluků, Přiznání o sexu, Pemik, League of Legends CZ SK, Paladins CZ/SK. a konkrétních příspěvků uživatelů.

Cílem této empirické části je zjistit, zda, v jaké míře a pomocí jakých jazykových prostředků se uživatelé vyjadřují vulgárně a agresivně v online prostředí, konkrétně na sociální síti Facebook.

U textů v komentářích budeme zkoumat jejich slovosled, použití spisovného a nespisovného jazyka, použití slov cizího původu nebo zkratk a zkratkových slov, které jsou typické pro danou facebookovou stránku.

Dále budeme v rámci pravopisu analyzovat použití interpunkce a diakritiky nebo četnost gramatických chyb v projevech uživatelů. Zaměříme se také na vkládání a smysl emotikonů, jako prostředků neverbální komunikace v online prostředí a výrazů typických pro online komunikaci. Zajímat nás bude převážně agresivní podtext komentářů, použití expresivních výrazů, konkrétně vulgarismů nebo dysfemismů.

Všechna data a obrázkový materiál, který byl použit k empirické části bakalářské práce, byl nashromážděn v období ledna 2020 až května 2020, a všechny příspěvky byly vybrány podle toho, jaké jazykové zvláštnosti obsahovaly.

8 ANALÝZA

Příklad č. 1

Jako první příklad k analýze byl vybrán příspěvek, který obsahuje obrázek s popisem zveřejněný na facebookové stránce Pemik. Příspěvkem je fotografie, na které je zachyceno šest žen a k obrázku je přidán popisek: „Pokud visíš na obrázku pět žen, jsi rasista.“ Jedna ze zmíněných žen je jiné etnické rasy než ostatní, konkrétně negroidní. V důsledku špatného osvětlení a pozadí fotografie je tudíž ona šestá žena na fotografii hůře viditelná.

V tomto příspěvku se objevují prvky rasismu. K obrázku byl vložen již zmíněný popisek, který tak každého člověka, který na první pohled šestou ženu neuvidí, označuje za rasistu. Už samotné označení rasista v popisku není správné, jelikož může ve spojení s tímto obrázkem vyvolat různé reakce. Někteří lidé mohou tento obrázek brát jako špatný vtip, v některých může vyvolat úsměvnou reakci, kterou nejspíše autor zamýšlel.

Pod příspěvek se objevilo několik komentářů. **První** respondentka okomentovala příspěvek slovy: „Vidím jich 6 :D.“ Tímto dala najevo, že si všimla všech šesti žen, tudíž nejspíše sama sebe nepovažuje za rasistku. Po jazykové stránce je komentář bezchybný. Usměvavý emotik může naznačit, že se autorka komentáře tomuto příspěvku, i přes jeho možnou nevhodnost, zasmála.

Druhá respondentka odpověděla: „To není rasismus... :D To je blbej zrak :D.“ Touto odpovědí mohla poukázat na nesprávný popisek a špatnou kompozici celé fotografie, kvůli které je šestá žena hůře viditelná. Usměvavé emotikony v její odpovědi

mohou značit pozitivní reakce, které v respondentce příspěvek vyvolal, nebo pousmání se nad vlastní odpovědi.

Co se týče jazykového projevu, můžeme v tomto komentáři vidět znak obecné češtiny, konkrétně u slova „*blbej*“.¹⁴⁹

Třetí respondent svou odpovědí „*Černošky jsou taky pěkný holky*“ odvedl význam obrázku a jeho popisku trochu jiným směrem. Z jeho odpovědi je jasné, že si šesté ženy všiml, ale nepoukázal přímo na rasismus, který zde autor obrázku vyzdvihl.

Kdybychom se zaměřili na každé slovo jeho odpovědi, můžeme se pozastavit nad slovem „*taky*“, které může naznačit určitou nadřazenost ostatních pěti žen, a to, že respondent uznává, že i ženy jiné rasy jsou pěkné. Toto slovo ale nemusí mít žádnou váhou a respondent svou odpověď myslel zcela jednoduše a pravdivě. Líbí se mu ženy, nehledě na jejich rasu. U své odpovědi nepoužil žádný emotik.

Z gramatického hlediska si zde můžeme všimnout slova „*pěkný*“, ve spojení „*pěkný holky*“. V tomto spojení jde taktéž o tvar obecné češtiny.¹⁵⁰

Čtvrtý komentář se liší od ostatních, jelikož v něm respondentka poukazuje na některé hrubé komentáře. Z její odpovědi můžeme vyčíst, že ona vidí na obrázku šest žen a nelíbí se jí poukazování na rasismus.

Svůj komentář píše respondentka bez diakritiky, což je v internetovém prostředí časté, a také zde vidíme absenci interpunkce. V komentáři najdeme hned několik gramatických chyb. Příkladem je slovo „*vydím*“ místo správného tvaru „*vidím*“, „*ste se*“ místo tvaru „ *jste se*“, nebo sloveso „*cítily*“, přestože se do komentářů nezapojovaly jen ženy, ale i muži. U tohoto slova si ale nemůžeme být naprosto jistí, jelikož nevíme, na které konkrétní komentáře respondentka reagovala.

Na **pátý** komentář zareagovalo nejvíce lidí, tudíž se těší největší oblibě. Autorka komentáře odpověděla na příspěvek komentářem: „*5 zen a jedny zuby :D*.“ Je tedy jasné, že na obrázku viděla šest žen, ale svým vyjádřením poukázala na barevné vyvážení fotografie. Podle jejího komentáře bychom ji mohli považovat za rasistku, jelikož přiznala, že vidí jen pět žen, ale zároveň poukázala na černou pokožku šesté ženy.

¹⁴⁹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Čeština pro učitele*. Vyd. 4., upr. Odry: Vade Mecum Bohemiae, 2010, s. 31-32. ISBN 978-80-86041-37-7.

¹⁵⁰ HUBÁČEK, Jaroslav. *Čeština pro učitele*. Vyd. 4., upr. Odry: Vade Mecum Bohemiae, 2010, s. 31-32. ISBN 978-80-86041-37-7.

Podle usměvavého emotikonu si můžeme domyslet, že je její odpověď myšlena jako vtip, nebo že se jí příspěvek líbí a připadá jí vtipný. Text komentář je taktéž psán bez diakritiky.

Šestý komentář „*Ten pocit když deset minut čumíš na obrázek a pak ti to dojde*“ je poněkud neutrální. V tom smyslu, že není myšlen rasisticky, ale spíše poukazuje na barevné vyvážení fotografie a na horší viditelnost.

V komentáři nejsou žádné emotikony, ale chybí zde ve dvou případech interpunkce. Slovo „*čumíš*“ považujeme za expresivní výraz.¹⁵¹

Sedmý komentář je více expresivně zbarvený. „*Tak ty vole je černá jak bota tak kdo by si ji všiml... ;).*“ Autorka komentáře dala jasně najevo, že šestá žena je negroidní rasy, a pro zdůraznění odlišné barvy kůže použila přirovnání „černá jak boty“, což by si někteří lidé mohli vyložit jako projev rasismu.

Spojení „*ty vole*“ zde můžeme chápat jako tzv. slovní vycpávku, kdy expresivnost tohoto vyjádření není už tak silná. Toto spojení a jiné vulgarismy se dostávají čím dál častěji do každodenních projevů (dětí, převážně dospívajících i dospělých), uživatelé je nevnímají a nepoužívají místo nich jiné ne vulgarární prostředky, a výrazy tak ztrácí svou expresivitu.¹⁵²

Poslední komentář zní: „*Fuj.. Já se lekla.. :‘D :‘D.*“ Již první slovo tohoto komentáře vyjadřuje autorčino leknutí nebo zděšení, které v ní vyvolal zveřejněný obrázek. Z této reakce můžeme vyčíst, že si autorka komentáře nejspíše na první pohled nevšimla šesté ženy.

Použití výrazu „*fuj*“ ale můžeme považovat za poněkud hanlivé ve spojitosti s tímto příspěvkem. Je ale možné, že se autorka opravdu vylekala tak moc, a bylo pro ni tak použití tohoto výrazu přijatelné a nutné. Dva emotikony, které vyjadřují pocit „směju se, až z toho brečím“, zde můžeme chápat tak, že autorka sice byla zděšená nebo se opravdu lekla, ale zároveň ji toto leknutí a situace, kterou příspěvek vyvolal, přišla vtipná.

¹⁵¹ Slovník současné češtiny. *Nechybujte.cz: správně česky* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/%C4%8Dum%C4%9Bt>

¹⁵² VULGARISMUS (sprosté slovo). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

Příklad č. 2

Přiznání o sexu 13. dubna 2018 ·

Můj první sex s učitelkou v kabinetu.....super

31 4 komentáře

To se mi líbí Okomentovat Sdílet

Všechny komentáře ▾

Napište komentář...

[redacted] Hej a nakonci známka 5 z vysvedčenia 😂😂😂😂
To se mi líbí · Odpovědět · Zobrazit překlad · 1 r 2

[redacted] To, že tě zmrda za to, že jsi kokot není sex 😂😂😂
To se mi líbí · Odpovědět · 2 r 51

↳ 1 odpověď

[redacted] 😂 1
To se mi líbí · Odpovědět · 1 r

Napište komentář...

Tento příklad obsahuje příspěvek z facebookové stránky Přiznání o sexu. Podobných stránek je na sociální síti Facebook několik. Všechny jsou postaveny na podobném principu, dospívající a děti zde píšou anonymně svá přiznání, se kterými se buď stydí svěřit se někomu jinému, anebo si tato přiznání mohou vymýšlet za účelem zábavy a následného sledování reakcí ostatních uživatelů v komentářích. Tyto komentáře a uživatelé již anonymní nejsou.

Přiznání „*Můj první sex s učitelkou v kabinetu..... super*“ je samo o sobě zarážející. Je samozřejmě možné, že autor příspěvku si jej vymyslel, ale pokud by to, co dotyčný napsal, bylo pravdivé, může se v konečném důsledku jednat i o trestný čin.

Několik uživatelů se vyjádřilo komentářem pod tímto příspěvkem. Jejich reakce ukazují, že je autor svým přiznáním pobavil a neberou tento příspěvek moc vážně.

První z nich okomentoval příspěvek slovy: „*Hej a nakonci známka 5 z vysvedčenia :‘D :‘D :‘D :‘D.*“ Z výrazů, které autor v komentáři použil, můžeme poznat, že se jedná o uživatele jiné národnosti, konkrétně slovenské. Slovo „*vysvedčenia*“ totiž nepatří do slovní zásoby českého jazyka, jedná se o výraz z jazyka slovenského.

Podobně bychom mohli charakterizovat výraz „Hej,“ který může vyjadřovat souhlas a kladnou odpověď, nebo také výzvu k souhlasu a citoslovce upozornění.¹⁵³

V případě tohoto komentáře se jedná o souhlas s příspěvkem, autor komentář navíc ještě doplnil dalšími „nápaditými“ informacemi ze své fantazie a velkým množstvím emotikonů. Konkrétně se jedná o emotikon vyjadřující pocit „směju se, až z toho brečím,“ který charakterizuje autorovy pocity pobavení se.

V pořadí **druhý** komentář je více expresivně a hanlivě zabarvený. „*To, že tě zmrdala za to, že jsi kokot není sex.*“ Po gramatické a syntaktické stránce je tento komentář napsaný správně. Autor v komentáři použil ale několik vulgarismů, konkrétně výrazy „zmrdala“ a „kokot“.

Vulgarismy jsou „*výrazy vyjadřující negativní a zároveň emotivní postoj mluvčího k člověku či věci, nesoucí expresivní odstín hrubosti či obhroublosti. Jejich užití je ve většině komunikačních situací považováno za nevhodné a narušující jazykovou etiku. Jsou pokládány za jeden z prostředků verbální agrese.*“¹⁵⁴

Z definice si tedy můžeme odvodit, že vulgární výrazy v tomto komentáři jsou prostředkem verbální agrese autora komentáře proti autorovi příspěvku. Součástí komentáře je ale, podobně jako u přechozího komentáře, několik emotikonů vyjadřujících pocity „směju se, až z toho brečím.“ Nemůžeme tedy s přesností určit, zda se jedná o vyjádření pocitů, které v autorovi komentáře vyvolal příspěvek, nebo se jedná o samotný komentář, který byl zamýšlen jako vtip nebo ironie. V každém případě jsou tyto vulgární výrazy považovány za nevhodné, tudíž by neměly být obsaženy v komunikačních situacích, jak v reálném životě, tak v online komunikaci.

Ve **třetím** komentáři uživatel označil svého přítele nebo jiného uživatele sociální sítě. Tato označení slouží k několika účelům. Většinou se jedná o to, aby si označený uživatel také zobrazil daný příspěvek, jelikož se s ním chtěl autor komentáře „podělit“ se svým přítelem. Dalším účelem může být to, že autor komentáře v daném příspěvku vidí podobnost s některým ze svých přátel na Facebooku, a proto jej v komentáři pod příspěvkem označí.

¹⁵³ Slovník.sk: Slovenský pravopis. *Slovník.aktuality.sk* [online]. [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://slovník.aktuality.sk/pravopis/slovník-sj/?q=hej>

¹⁵⁴ VULGARISMUS (sprosté slovo). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>

Příklad č. 3

Stránka Přiznání holek a kluků funguje na stejném principu jako předchozí facebooková stránka Přiznání o sexu, s rozdílem svého zaměření. Děti a dospívající zde anonymně přidávají různá přiznání a problémy ze svého života, které se ale nutně netýkají jen sexu.

Obsahem přiznání vybraného příspěvku je fakt, že se autor ještě nikdy nelíbal s holkou, má z toho strach a neví, co má dělat. Příspěvek vyznívá jako prosba o radu.

I pod tímto příspěvkem se objevilo několik komentářů, které jsou obecně vcelku neutrální a nevykazují žádné formy agresivního nebo vulgárního vyjadřování.

U **prvního** komentáře ale můžeme pozorovat prvky ironie a sarkasmu. Autor komentáře pojal své vyjádření formou rady velmi doslovně a napsal podrobný „návod“ pro autora příspěvku. Z textu je ale patrná ironie, sarkasmus a celková nevhodnost a nepatřičnost k tématu. „Návod“ vyznívá posměšně k problému, se kterým se autor příspěvku svěřil a může na něj mít negativní dopad.

Text komentáře je napsán spisovnou češtinou s diakritikou, jediným rozdílem je slovo „dotahnes,“ u kterého diakritika chybí. Můžeme se pozastavit u výrazu „laskat“ v kontextu věty „kup si 30 dkg točeného salámu a jemným pohybem tam a zpět ho v puse laskej.“ Toto spojení vyznívá nepatřičně a netýká se problému v příspěvku. Svůj „návod“ autor komentáře zakončil slovy „a budeš Mr. Kiss :*.“ Spojení „Mr. Kiss“ je převzato z anglického jazyka, kdy „Mr.“ je zkratkou slova *mister*, v českém jazyce jde

o výraz pro oslovení muže. Slovo „Kiss“ do češtiny překládáme jako polibek nebo políbení. V konečné podobě tak spojení „*Mr. Kiss*“ znamená „Pán/mistr polibků“ nebo „Pán/mistr políbení.“ Autor komentáře dal tímto spojením na konci svého komentáře a připojením emotikonu vyjadřujícího políbení najevo, že pokud bude autor příspěvku postupovat podle jeho „návodu,“ vyřeší svůj problém. Na tento komentář také zareagovalo nejvíce uživatelů, což značí, že s komentářem nějakým způsobem sympatizují, nebo v nich vyvolal určité pocity.

Druhý i třetí komentář obsahuje neutrální výrazy. Jedná se o jednoduché věty bez použití emotikonů, které v kontextu příspěvku plní funkci odpovědi nebo rady na problém v příspěvku. Autoři těchto dvou komentářů použili ve svém vyjádření spisovnou češtinu, což zahrnuje i správné použití diakritiky.

Autor **čtvrtého** komentáře „*Strč tam jazyk ale bacha na zuby {-}*,“ svou odpověď konstatuje také jako radu, nicméně osobitým vyjádřením a přidáním emotikonu „mám oči v sloup“ jeho komentář působí částečně povýšeně, jako by byl problém zmíněný v příspěvku naprosto banální záležitostí.

Příklad č. 4

Strašně chci jednoho kluka ale on je právě po rozchodu a chce jen sex,nevím co dělat
#Priznaniholekakluku

Priznání holek a kluků
· 2. května ·

136 14 komentářů

To se mi líbí · Okomentovat · Sdílet

Nejrelevantnější ▾

Dej mu 52
To se mi líbí · Odpovědět · 3 d

To je po rozchodu celkem normální - nejdříve se opít a pak nějakou dobu nechít nic vážného. To víš, zlomené srdce se nespravi jen tak... Každopádně můžeš chvíli počkat, než se z toho takřikajíc zotaví a pak mu můžeš své city sdělit (ne nějak hrrrr, ale prostě normálně zajít ven, pokecat a říct mu jenom to, co cítíš), nebo spolu můžete už teďka spát a doufat, že z toho jednou něco bude. Osobně bych preferoval tu první variantu teda, každopádně každého volba 53
To se mi líbí · Odpovědět · 3 d

Vážít si

Napište komentář...

To se mi líbí · Odpovědět · 3 d

Vážít si sama sebe 3

Vopichej ho..... Buď dobrá a uvidíš jak nebude chtít bejt sám 19

Tak sním trtkej a pak se uvidí 2

I když ty to ještě nevíš, tak my už víme co si vybereš 1

Tak mu dej a až pak ho sbal. 1

Co třeba šukat 2

Nemel hovna. Jsem po rozchodu pul roku,tak co to je za kecý 11

Čtvrtý příklad byl vybrán taktéž z facebookové stránky Priznání holek a kluků. V tomto příspěvku se jedná o vztahový problém, který se dotýká i otázky sexu. V sekci komentářů se objevují jak neutrální komentáře uživatelů, kteří se vyjadřují za účelem pomoci a rady, tak i komentáře obsahující vulgární výrazy, nebo agresivní vyjádření vůči autorce příspěvku.

První komentář je velmi stručný a uživatel jeho prostřednictvím dává autorce příspěvku jasně najevo, aby měla s daným klukem sex. Na tento komentář zareagovalo velké množství lidí, kteří s komentářem souhlasí, nebo se jim líbí a rozesmál je.

Komentář není svým způsobem agresivní nebo hanlivý. Na druhou stranu, sexualita a vztahy je velmi intimní téma. Rada v tomto komentáři může být pro dospívající dívku příliš otevřená a přímočará. Autorka samozřejmě nemusí brát tuto radu v potaz a nijak na ni reagovat. Mohla by ji ale i vyděsit, nebo na druhou stranu přesvědčit.

Text **druhého** komentáře je mnohem delší a autor jej pojal jako radu pro dospívající dívku, která neví, co dělat. V textu je použita spisovná čeština s hovorovými prvky. Objevuje se zde také obecná čeština, konkrétně ve slově „*vážnýho*“. Gramaticky je text bezchybný. V jednom ze souvětí chybí interpunkce a autor v komentáři použil dva typy emotikonu. První emotikon vyjadřující nespokojenost a pochopení s danou situací, druhý emotikon vyjadřující smích.

Tento komentář plní funkci odpovědi a rady na příspěvek. Autor zde vyjádřil svůj názor na daný problém a pokusil se tento názor srozumitelně vysvětlit. Komentář se také setkal s největším ohlasem od ostatních uživatelů, kteří s ním sympatizovali.

Třetí komentář je stručný a výstižný. Autor radí dívce, aby si vážila sama sebe. Komentář je napsán spisovnou češtinou, s využitím neutrálních jazykových prostředků.

Čtvrtý komentář „*Vopichej ho... bud' dobrá a uvidíš jak nebude chtít bejt sám,*“ je už mnohem více expresivně zabarven. U spojení „*vopichej ho*“ můžeme vidět protetické *v*, jako znak obecné češtiny, zároveň se jedná o vulgární výraz. Obecnou češtinu můžeme vidět také u slova „*bejt*.“ Komentář není tvořen souvislým textem, chybí v něm interpunkce a autor odpovídá dívce jednoduchými větami, které mají rozkazovací ráz. Na tento komentář zareagovalo několik dalších uživatelů, které komentář pobavil.

Pátý komentář „*Tak snim trkej a pak se uvidí :D :D,*“ je stručný a jasný. Autor nabádá dívku, aby svůj problém vyřešila tím, že bude mít sex s daným klukem, a pak má počkat jak se budou věci dále vyvíjet. Svým způsobem se nejedná o agresivní odpověď. Výjimkou je ale výraz „*trkej*.“ Jedná se o expresivní výraz, konkrétně vulgarismus, který je zde použit pro označení pohlavního styku. Na konec komentáře autor přidal dva emotikony „*směju se, až z toho brečím,*“ které mohou znázorňovat, že autor příspěvek nebere vážně a slouží jen k jeho pobavení. Jejich vložením ale může také vyjádřit, že celý jeho komentář je myšlen jako vtip.

V textu můžeme najít několik chyb. První z nich je viditelná u výrazu „*snim*.“ Chybí zde diakritické znaménko – čárka nad písmenem *i*. V kontextu textu se také nejedná o to, že by měl někdo něco sníst (sloveso), ale o spojení předložky a zájmena (*s* nějakým člověkem). V tomto případě by tedy mělo být „*s*“ (předložka) a „*ním*“ (zájmeno) napsáno odděleně. Poslední chybou je chybějící interpunkce v souvětí, konkrétně za slovem „*trtkej*.“

Šestý komentář nevykazuje žádné známky vulgárního nebo agresivního vyjadřování. Autor zde použil spisovnou češtinu. „*I když ty to ještě nevíš, tak my už víme co si vybereš 😊*.“ Z hlediska gramatiky nenajdeme v textu žádnou chybu. Z pohledu syntaxe zde chybí interpunkce oddělující věty v souvětí. Komentář je zakončen emotikonem smíchu. Z tohoto komentáře si dívka může jen domyslet, co autor svou odpovědí myslel.

Podobnost s pátým komentářem vidíme u **sedmé** odpovědi. „*Tak mu dej a až pak ho sbal. :D*“ Autor zde podobně nabádá dívku, aby se vyspala s daným klukem, a poté se s ním snažila navázat bližší vztah. K naznačení pohlavního styku, ale použil vulgární vyjádření „*dej mu*.“ Sloveso „*dát*“ znamená „poskytnout někomu něco“, v kontextu této odpovědi tedy „*dát někomu sex*“ může vyjadřovat určitou míru promiskuity.

Výraz „*sbal ho*“ je zde použit jako expresivní vyjádření pro navázání kontaktu a získání někoho jako svého intimního přítele.¹⁵⁵

V textu chybí interpunkce a je zakončen emotikonem „*smích od srdce*“, který může znázorňovat autorovo pobavení se nad příspěvkem, nebo může označovat komentář za vtip.

U **osmého** komentáře už můžeme pozorovat větší míru vulgárnosti, kdy autor dívce odpovídá velmi přímo: „*Co třeba šukat :D*.“ Slovo „*šukat*“ je v tomto komentáři použito jako vulgární označení pro pohlavní styk. Komentář je zakončen emotikonem „*směju se, až z toho brečím*.“ Podobně jako u předchozího komentáře může vyjadřovat autorovo pobavení nad příspěvkem nebo vlastním komentářem.

Poslední komentář je nejagresivnější a nejvulgárnější, jelikož v něm pisatel verbálně útočí na autorku příspěvku. „*Nemel hovna. Jsem po rozchodu pul roku, tak co to je za kecy*“ Prvním vyjádřením „*nemel hovna*“ agresivně útočí na slova autorky příspěvku. Výraz „*hovna*“ zde autor použil jako synonymum pro text, který autorka napsala do příspěvku. Jedná se o vulgární výraz.

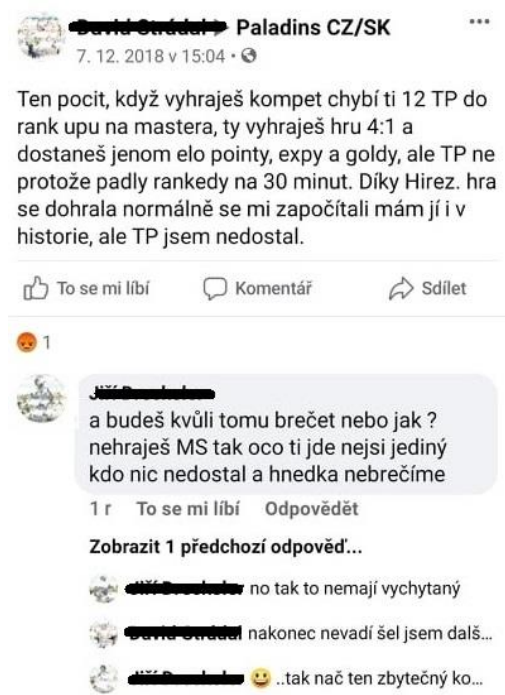
¹⁵⁵ Slovník současné češtiny. *Nechybujte.cz: správně česky* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/sbalit?>

Výraz „*nemel*“ se řadí mezi dysfemismy neboli pejorativa. Jedná se o „*zesilující, zhrubělé, příp. vulgární pojmenování (slovo, výraz) nahrazující pojmenování neutrální.*“¹⁵⁶ Podobnost můžeme vidět i u výrazu „*kecy*,“ který nahrazuje neutrální pojmenování tlachání nebo mluvení. Ve slově „*pul*“ chybí diakritické znaménko, konkrétně kroužek nad písmenem u.

Komentář není zamýšlen jako rada, autor reaguje na text v příspěvku, se kterým nesouhlasí. Svůj opačný názor demonstruje na příkladu z vlastních zkušeností a dává agresivním a vulgárním způsobem najevo svůj nesouhlas. Na komentář zareagovalo několik uživatelů, kteří s ním souhlasili, nebo je pobavil.

¹⁵⁶ DYSFEMISMUS (pejorativum). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DYSFEMISMUS>

Příklad č. 5

S agresí a vulgárním a urážlivým vyjadřováním se můžeme setkat i u jiných facebookových skupin a příspěvků. Pátý příklad analýzy byl vybrán ze stránky Paladins CZ/SK. Jedná se o facebookovou skupinu, kde hráči online videohry Paladins přidávají příspěvky a komentují je. U komentářů a příspěvků ve skupinách zaměřených na počítačové hry se často setkáme se specifickým jazykem uživatelů.

Ve vybraném příspěvku se objevují různé zkratky, například: TP – Triumph Points („*Body, které hráč potřebuje pro postup na vyšší úroveň. Získává je nebo ztrácí podle jeho výkonu a výsledku v zápasu.*“)¹⁵⁷Dalším specifikem je přejímání cizích slov, ke kterým jsou přidávány české přípony, např. expy (exp – z ang. experience.)

Autor si v příspěvku stěžuje na vývojáře hry, jelikož mu na půl hodiny přestala hra fungovat, a on tak přišel o své body. Pod příspěvkem se objevil komentář dalšího uživatele. Ve svém vyjádření používá hovorové výrazy spisovné češtiny (př. „brečet“) a prostřednictvím tohoto výrazu a textu v komentáři zesměšňuje a shazuje autora příspěvku a problém, na který poukazuje. Zdůrazňuje, že tento problém se netýká jen jeho, ale i dalších hráčů. V komentáři nedodržuje větnou stavbu, nepoužívá interpunkce

¹⁵⁷ Borvik. Matchmaking: Frequently Asked Questions: Triumph Points (TP). *Forums.hirezstudios.com/paladins/* [online]. 2019 [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://forums.hirezstudios.com/paladins/topic/107/matchmaking-frequently-asked-questions>

a počáteční velká písmena ve větách. U výrazu „oco,“ se jedná pravděpodobně o překlep, kdy autor spojil předložku a zájmeno v jedno slovo.

Příklad č. 6

The image shows a screenshot of a League of Legends match scoreboard and a Facebook post. The scoreboard is for a 'DEFEAT' match in 'Ranked Solo/Duo' mode on 'Summoner's Rift' on '14/05/2020' at '12:39'. Team 1 (blue) has a score of 7/9/5 and a total gold of 18,125. Team 2 (red) has a score of 9/7/8 and a total gold of 22,880. The scoreboard lists player names, K/D/A, CS, and gold. The Facebook post is from the 'League of Legends CZSK' group, dated '14. května'. The main comment reads: 'open mid v 6 minutě fakt super hra to lolko a cápkové že to je v pohodě to určité haha btw g1 hra'. There are 9 comments in total. The first reply says: 'No a? Však to se stane 9 z 10 případů'. The second reply says: 'la hra jde do hoven'. The third reply says: 'to není o hře ale o lidech'. The fourth reply says: 'ale proč za to není kompenzace třeba nějaký banán prostě'.

Tento příspěvek pochází z facebookové skupiny League of Legends CZSK, což je další z online počítačových her. I v tomto příspěvku se projevují prvky specifického jazyka. Zjednodušeně řečeno autor v příspěvku hodnotí konkrétní zápas, se kterým není spokojený. K vyjádření použil výrazy „*open mid*,“ což je označení pro prohranou část mapy a na konci svého příspěvku použil akronym „*btw*.“ (by the way), v překladu mimochodem. „*G1*“ je vyjádřením převzatým z anglického jazyka. Jedná se o zkratku pro spojení „good one,“ v kontextu příspěvku potom „dobrá hra.“ K oslovení ostatních účastníků zápasu použil hovorový až expresivní výraz „*cápkové*.“ V textu opakovaně chybí interpunkce a věty nejsou logicky uspořádané.

Pod příspěvkem se objevila diskuze složená z několika komentářů. **První** z nich neobsahuje žádné expresivně zabarvené výrazy, jedná se o pouhé konstatování, že podobné situace se stávají. Autor komentáře jej ale myslí s nadsázkou, protože tyto situace ve hře nejsou tak častou záležitostí, a připojil k textu emotikon „směju se, až z toho brečím.“

Dalším komentářem autor vyjádřil svůj názor ke hře velmi stručně, a také vulgárně. Jednoduchá věta: „*hra jde do hoven*“ vyjadřuje nízké mínění autora o hře.

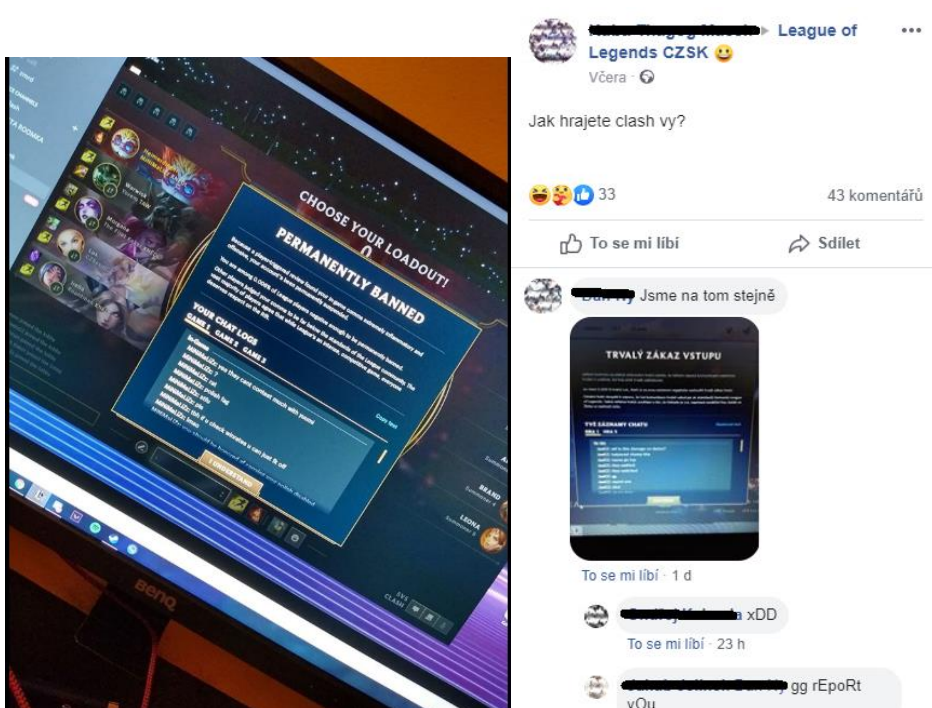
Naopak ve **třetím** komentáři se autor vyjadřuje negativně k hráčům, kteří se hry účastní. Používá neutrální výrazy, ale v textu chybí interpunkci. Na tento komentář souhlasně zareagovali další dva uživatelé.

Poslední komentář obsahuje výraz „*banán*,“ který se ve hráčském slangu používá pro termín „ban“ neboli zablokování nebo zamezení přístupu k hernímu účtu na

určitou dobu.¹⁵⁸ V komentáři autor použil spisovnou češtinu s hovorovými prvky, př.
„*prostě*.“

¹⁵⁸ Slovník cizích slov: Pojem ban. *Slovník cizích slov.abz.cz* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z:
<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/ban-1>

Příklad č. 7

Sedmý příklad je vybrán ze stejné facebookové skupiny jako ten předchozí. Tento příspěvek je obohacen o autentickou fotografii monitoru počítače, na které můžeme vidět trvale zablokovaný herní účet autora příspěvku. Autor k fotografii přidal ironickou otázku: „*Jak hrajete clash vy?*“ pro ostatní členy skupiny.

První komentář obsahuje téměř totožnou fotografii monitoru, která taktéž znázorňuje zablokovaný účet hráče, resp. autora komentáře. K fotografii autor přidává jednoduché a neutrální sdělení: „*Jsme na tom stejně.*“ Pod komentář je přidána odpověď v podobě emotikonu „*úplně nejvíc se směju,*“¹⁵⁹ který vyjadřuje pobavení se

¹⁵⁹ Znaký smajlíků: Základní znaký smajlíků. *Znakynaklavesnici.cz: Znaký na klávesnici* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://znakynaklavesnici.cz/znaký-smajliku/>

nad situací zablokovaných hráčů tvůrcem komentáře. Poslední odpověď „*gg rEpOrt yOu*“ je složená z anglické zkratky „*gg*“ neboli „*good game*“, v českém překladu „dobrá hra.“ Výraz „*rEpOrt yOu*“ můžeme do češtiny volně přeložit jako „nahlašuju tě.“ Autor komentáře ironicky poukazuje na fakt, že autor příspěvku porušil pravidla chování v dané hře a někdo jej za to nahlásil, za což dostal tzv. ban.

Autor **druhého** komentáře reaguje na příspěvatelův slovník a nevhodné chování, které je vyobrazeno v původním příspěvku, a taktéž vyústilo v trvalé zamezení přístupu na herní účet. Jeho reakce poukazuje na poměrně rozšířený nešvar internetové komunikace, a to ten, že děti, dospívající i dospělí lidé na internetu prokazují k ostatním uživatelům menší respekt než ve skutečnosti. Nebojí se snadno sáhnout k agresii ve svém internetovém projevu, zatímco v rozhovoru tváří v tvář by vystupoval jinak.

Co se týče jazyka a výstavby textu, na první pohled si můžeme všimnout chybějící interpunkce. V části „*Největší sranda jak...*“ můžeme považovat za chybu absenci slovesa. V internetové komunikaci je ale tento jev poměrně častý, podobně jako výraz „*net*“, který zde autor komentáře použil jako zkratku pro „internet.“ Pokud se zaměříme na frázi „*dám ti tečku a lezis*“, můžeme si všimnout, že autor použil tvar slovesa „dát“ v prvním pádě jednotného čísla. V kontextu celé věty se ale jedná spíše o překlep, kdy autor zamýšlel použít tvar třetí osoby jednotného čísla, aby se sloveso vztahovalo k „*tátovi*.“ Spojení nebo fráze „dát někomu tečku“ můžeme jinak vysvětlit jako „dát někomu za vyučenou“ a v textu byla tato fráze použita jako forma výhrůžky. Ve slově „*lezis*“ chybí diakritika. Pod tímto komentářem se dále rozvíjí komunikační vlákno.

V první jednoslovné odpovědi vyjadřuje pisatel souhlas s autorem komentáře. Jediným specifickým je to, že je v odpovědi použit anglický jazyk.

Ve druhé odpovědi pokládá pisatel otázku autorovi komentáře, zda by měl autor příspěvku „dostat tečku“ opravdu jen za to, že dostal tzv. ban v „*lolku*“ (zkratka pro název hry League of Legends). Na konec své odpovědi přidává emotikon „*xddd*“, který vyjadřuje jeho velké pobavení se nad komentářem.

Odpověď dalšího uživatele zní: „*za to jaký je to vůl.*“ Svým vyjádřením odpovídá předchozímu pisateli na otázku, za co by měl autor příspěvku „dostat tečku.“ V textu této odpovědi chybí interpunkce a autor odpovědi zde používá hanlivé označení „*vůl*“ pro autora příspěvku.

Na tuto odpověď navazuje otázka dalšího uživatele. „*a z čeho usuzuješ že je vůl? Z toho že dostal ban ve video hře?*“ Z této otázky můžeme vyčíst, že jejím

autorovi se nelíbí a nepřijde mu správné, když předchozí pisatel označuje autora příspěvku hanlivým výrazem „*vůl*.“ I v tomto textu chybí interpunkce.

Toto komunikační vlákno je zakončeno vyjádřením autora odpovědi, ve které nazývá autora příspěvku výrazem „*vůl*.“ Jeho odpověď: „*jasně. Dostat ban mi přijde krajně ubohý*“, je stručná a výstižná. U výrazu „*ubohý*“ si můžeme všimnout použití obecné češtiny. Není pochyby, že pisatel původní příspěvek odsuzuje, a to takovou měrou, že se neostýchá označit autora příspěvku hanlivým výrazem „*vůl*.“ To samé platí pro expresivní vyjádření „*krajně ubohý*“, kdy taktéž odsuzuje autorův příspěvek a chování, které předcházelo trvalému zablokování jeho herního účtu.

Příklad č. 8

Tento příspěvek byl vybrán z profilu uživatelky, na který její kamarád zveřejnil část z jejich společné soukromé konverzace. V sekci komentářů se po zveřejnění příspěvku rozpoutala konverzace, která obsahuje hanlivá a vulgární označení uživatelky. Tento příspěvek a projevy v komentářích můžeme považovat za příklad verbální agrese a kyberšikany.

V příspěvku je zveřejněna konverzace, kde autor odpovídá uživatelce na její zprávu: „*nemám kluka*“ slovy: „*ja jsem tu XD.*“ Na tuto zprávu uživatelka reaguje slovy: „*ne dik radsi budu lesba.*“ Z tohoto krátkého úryvku konverzace vyplývá, že téma jejich rozhovoru se týká vztahů. Z pohledu autora příspěvku, který by rád navázal určitou formu vztahu s uživatelkou, tak i z pohledu uživatelky, která o navázání vztahu nemá zájem a demonstruje jej na svém vyjádření o změně sexuální orientace. Oba zmínění uživatelé používají při komunikaci hovorové výrazy, můžeme si všimnout také chybějící diakritiky a interpunkce. Všechny tyto znaky jsou typické pro konverzace na sociálních sítích.

V **prvním** komentáři pisatel odpovídá autorovi příspěvku slovy: „*Bez tak by tě vycucala jako caprisone.*“ V odpovědi se autor hanlivě a negativně vymezuje vůči morálním hodnotám uživatelky. Výrazem „*bez tak*“ vyjadřuje pisatel jistý předpoklad.

V textu nenajdeme pravopisné chyby a pisatel zde použil hovorový výraz „*vycucala*,“ který je součástí jeho přirovnání: „*vycucala jako caprissonne*.“ V kontextu výpovědi můžeme přirovnání považovat za hanlivé.

Na tento komentář odpověděla sama uživatelka vyjádřením: „*jojo vycucavam deti*.“ Touto odpovědí se snažila shodit a zesměšnit autora příspěvku přirovnáním k dítěti. Text je napsán bez diakritiky a interpunkce. Je zde použit totožný hovorový výraz „*vycucavam*.“

Autor příspěvku na tento komentář zareagoval odpovědí: „*ticho bábo*.“ Pozorujeme tedy rozvíjející se verbální agresi, kdy se uživatelé navzájem hanlivě označují a oslovují. Výraz „*bábo*“ můžeme charakterizovat jako dysfemismus.

„*Užití dysfemismu je časté např. ve slanzích, v mluvě mládeže a všude tam, kde se projevuje snaha o nekonvenční, silácké vyjadřování (baba místo dívka, cucat se místo líbat se), případně tam, kde se dostává do popředí jazyková agrese.*“¹⁶⁰

Druhý komentář k příspěvku zní: „*to je ta njuds?*“ Autor této odpovědi používá výraz „*njuds*,“ který byl přejet z anglického jazyka.

Z pohledu pravopisu autor u výrazu „*njuds*“ používá fonologický přepis.¹⁶¹

Slovo „*nude*“ do češtiny překládáme jako nahý, obnažený. V kontextu komentáře a v online komunikaci se však tento výraz používá pro označení fotografií s erotickým podtextem. Na toto použití odkazuje svou otázkou také autor komentáře.

Třetí komentář „*Nojo ses pica*“ je jasným a zřetelným vulgárním označením uživatelky. Z pravopisného hlediska je text psán bez diakritiky a chybí zde interpunkce. Toto označení považujeme za projev přímé verbální agrese.

Poslední komentář se od ostatních liší svým sdělením a zaměřením. Autor se neprojevuje vulgárně nebo agresivně vůči uživateli. Svým komentářem „*nedivim se ji*“ vyjadřuje pochopení s uživatelkou a jedná se o jediný neutrální komentář. Text komentáře je také bez diakritiky.

Na některé komentáře u tohoto vybraného příspěvku reagovali ostatní uživatelé a účastníci komunikace emotikony. Jedná se o poměrně častý jev, kdy projevujete svůj názor na komentář, aniž byste ho museli slovně okomentovat.

¹⁶⁰ DYSFEMISMUS (pejorativum). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DYSFEMISMUS>

¹⁶¹ HUBÁČEK, Jaroslav. *Čeština pro učitele*. Vyd. 4., upr. Odry: Vade Mecum Bohemiae, 2010, s. 66-67. ISBN 978-80-86041-37-7.

9 VÝSLEDKY ANALÝZY

V empirické části této bakalářské práce jsme provedli analýzu osmi příkladů příspěvků a jejich komentářů, které obsahovaly expresivní až vulgární výrazy a agresivní vyjadřování. Zaměřili jsme se na sociální síť Facebook, konkrétně na několik specifických stránek nebo skupin a příspěvky v nich zveřejněných.

Výsledky se lišily podle různosti vybraných facebookových stránek a skupin. U prvního příkladu jsme mohli vidět prvky rasismu, projevujícího se již v samotném příspěvku, ale také expresivním vyjadřováním v komentářích. Z pohledu pravopisu, skladby vět nebo použití spisovného a nespisovného jazyka se lišil komentář od komentáře. V některých textech se objevovaly gramatické chyby nebo hovorové výrazy, v jiných se autoři vyjadřovali pomocí jednoduchých vět, spisovné češtiny a použití převážně neutrálních výrazů. U tohoto příspěvku jsme mohli pozorovat časté přidávání emotikonů, jelikož příspěvek sloužil převážně k pobavení uživatelů.

U příspěvků vybraných z facebookových stránek Přiznání holek a kluků a Přiznání o sexu jsme se setkali s podobnými rysy a projevy. V komentářích u těchto příspěvků se objevovaly neutrální i expresivní výrazy, v převážné většině vulgarismy. Je zajímavé, že i přesto, že uživatelé příspěvků v analyzovaných příkladech žádali o radu, většina komentářů obsahovala vulgární výrazy a autoři se jejich prostřednictvím vysmívali uživatelům. U posledního komentáře se objevily projevy verbální agrese, kdy autor s použitím vulgárních výrazů útočil na názory autorky příspěvku.

Podobné výsledky přinesla analýza osmého příkladu, ve kterém se projevovaly prvky verbální agrese a kyberšikany, namířené proti označené uživateli. Autoři komentářů zde prostřednictvím vulgarismů a dysfemismů veřejně, hanlivě a urážlivě označovali uživatelku.

Poslední facebookové skupiny, ze kterých byly vybrány příklady k analýze, se zaměřovaly na uživatele hrající online videohry. U těchto příkladů jsme mohli vyzpozorovat specifický jazyk a výrazy uživatelů, typických pro hráče online videoher. Tyto výrazy používali jak autoři příspěvků, tak i autoři komentářů. I zde se objevovaly vulgární výrazy, které v převážné většině sloužily k hanlivému označení autorů původních příspěvků.

Ve všech příkladech jsme se setkali s příspěvky a komentáři, které obsahovaly gramatické chyby, postrádaly interpunkci, nebo obsahovaly hovorové a expresivní výrazy. V online prostředí se tyto jevy v psaném projevu ale často nepovažují za chyby, jelikož se jedná o mluvené projevy a vyjadřování přenesené do psaného textu. Ve

většině komentářů se tak autoři vyjadřovali pomocí jednoduchých vět a hovorových výrazů, které bychom použili v mluveném projevu. Díky analýze jsme také zjistili, že uživatelé na sociálních sítích používají ve svém vyjadřování vulgární výrazy a v některých případech zajdou až k verbální agresi nebo kyberšikaně.

ZÁVĚR

Tématem této bakalářské práce byla charakteristika rizikových forem komunikace českých pubescentů na sociálních sítích.

V teoretické části jsme se nejdříve zaměřili na pojem pubescent, jeho charakteristiku a vývojové období pubescence. Dalším tématem byla komunikace, její typy, formy a funkce. Zjišťovali jsme, jaké jazykové prostředky používáme k dorozumívání, a také jaký pro nás má význam pojem komunikační kontext.

Dále jsme se přesunuli k tématu masová média a internet, kdy jsme charakterizovali tyto dva pojmy a jejich rozdělení. Zabývali jsme se především specifickými prostředky jazykové komunikace, které jsme si také stručně popsali.

Další kapitola byla věnována pojmu sociální síť, který je pro tuto bakalářskou práci jedním z nejdůležitějších. Uvedli jsme si několik příkladů nejpoužívanějších a nejnámějších sociálních sítí. Zaměřili jsme se na to, jak na nás sociální síť působí, a jakým způsobem ovlivňuje naši komunikaci.

Agrese a agresivita byly dalšími pojmy, které měly svůj význam pro následující částí bakalářské práce. V této kapitole jsme se zabývali charakteristikou pojmů, rozdělením agrese, jejími příčinami, ale také možnostmi, jak vyřešit problémy s agresí u dětí a dospívajících. Poslední částí kapitoly bylo zkoumání, jaký vliv má agrese na projevy a komunikaci dětí a dospívajících na sociálních sítích.

Závěrečná kapitola se věnovala konkrétním projevům agrese na sociálních sítích, mezi které jsme zařadili kyberšikanu, kybergrooming, stalking a kyberstalking, sexting, netolismus, hating a nebezpečné internetové výzvy. Popsali jsme si, v čem jsou tyto projevy nebezpečné pro děti a dospívající, které se s nimi mohou v online prostředí setkat.

Praktická část této bakalářské práce byla postavena na analýze příspěvků a komentářů na sociální síti Facebook. Zaměřili jsme se na příspěvky a komentáře obsahující expresivní výrazy a projevy verbální agrese. Cílem praktické části bylo zjistit, v jaké míře a jaké konkrétní expresivní výrazy a prostředky uživatelé používají v příspěvcích a komentářích, a jakým způsobem se vyjadřují k ostatním uživatelům. Po provedení analýzy jsme zjistili, že uživatelé používají v online prostředí často expresivní výrazy, jako jsou vulgarismy nebo dysfemismy. Vyjadřují se pomocí jednoduchých vět nebo jednoslovných výrazů, což ale neplatí pro všechny zkoumané komentáře. V několika případech jsme se setkali s pravopisnými chybami v textu, nebo specifickými zkratkami a výrazy u konkrétních facebookových skupin.

Uživatelé se na sociálních sítích obecně vyjadřovali velmi otevřeně a upřímně, používali hovorové výrazy a vulgarismy, kterými označovali ostatní uživatele. Setkali jsem se také s projevem verbální agrese nebo kyberšikany, namířené proti konkrétní uživateli.

Je důležité si uvědomit a zapřemýšlet nad vhodností a důležitostí některých facebookových stránek, které děti a dospívající používají jako formu poradny, kdy se anonymně svěřují se svými problémy a žádají ostatní uživatele o radu. Tyto problémy mají často soukromý a intimní charakter, a proto je vhodné, aby se s nimi děti a dospívající svěřili v soukromí svým rodičům, sourozencům nebo kamarádům a nezveřejňovali je na veřejných místech, kterým sociální síť Facebook jednoznačně je. Děti a dospívající se pak mohou snadno stát oběťmi verbální agrese.

Sociální sítě a online prostředí mohou nabídnout mnoho pozitiv a stát se našimi pomocníky. Musíme si ale uvědomit, že se jedná o virtuální realitu, která skýtá také mnoho nebezpečí, se kterým by měli být především děti a dospívající seznámeni, jelikož jsou snadnou obětí pro útočníky v online prostředí.

Použitá literatura

1. BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.
2. BEDNÁŘ, Vojtěch. *Krizová komunikace s médii*. Praha: Grada, 2012. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3780-5.
3. DAŘÍLEK, Pavel. *Agrese a šikana u dětí a možnosti jejich zvládnání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3758-3.
4. DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada, 2001. Expert (Grada). ISBN 80-7169-988-8
5. HUBÁČEK, Jaroslav. *Čeština pro učitele*. Vyd. 4., upr. Odry: Vade Mecum Bohemiae, 2010. ISBN 978-80-86041-37-7.
6. KOPECKÝ, Kamil. KREJČÍ, Veronika. *Rizika virtuální komunikace, (příručka pro učitele a rodiče)*, 1. vydání. Olomouc:NET UNIVERSITY, 2010. ISBN 978-80-254-7866-0
7. KRČMÁŘOVÁ, Barbora. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80-904920-2-8.
8. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6
9. PETŘKOVÁ, Anna. *Nástin ontogeneze dětství a dospívání: určeno pro posl. oboru andragogika v denním studiu a studiu při zaměstnání*. Olomouc: Univerzita Palackého. 1991. ISBN 80-7067-002-9.
10. SMĚKAL, Vladimír, LACINOVÁ Lenka a KUKLA Lubomír, ed. *Dítě na prahu dospívání*. Brno: Barristr & Principal, 2004. Psychologie (Barrister & Principal). ISBN 80-86598-84-5.
11. SZOTKOWSKI, René, Kamil KOPECKÝ a Veronika KREJČÍ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3911-2.
12. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. 2008. ISBN 978-80-246-0956-0.
13. ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Praha: Dokořán. 2015. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-712-5.

Internetové zdroje

1. Borvik. Matchmaking: Frequently Asked Questions: Triumph Points (TP). *Forums.hirezstudios.com/paladins/* [online]. 2019 [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://forums.hirezstudios.com/paladins/topic/107/matchmaking-frequently-asked-questions>
2. CO JE LINKEDIN. *Mioweb* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.mioweb.cz/slovnicek/linkedin/>
3. ČERNÁ, Monika a Michal ČERNÝ. Úvod do problematiky sociálních sítí. *RVP.cz: Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2012 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/15075/UVOD-DO-PROBLEMATIKY-SOCIALNICH-SITI.html/>
4. Definice internetu. *Internet a Jeho Služby: Multimediální podpora předmětu Internet a jeho služby* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://ijs.8u.cz/index.php/internet/definice-internetu>
5. DOČEKAL, Daniel. Sociální síť v roce 2018: Soukromí neexistuje a brzy nám to bude jedno. *LUPA.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/socialni-site-v-roce-2018-soukromi-neexistuje-a-brzy-nam-to-bude-jedno/>
6. DYSFEMISMUS (pejorativum). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/DYSFEMISMUS>
7. KOPECKÝ, Kamil. Počet případů sextingu trvale roste – uživatelé dělají stále stejné chyby. *E-Bezpečí*, roč. 1, č. 2, s. 30-32. Olomouc: Univerzita Palackého, 2016. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1206>
8. KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. Sexting a právo. *E-Bezpečí*, roč. 4, č. 2, s. 70-73. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1681>
9. KUBALA, Lukáš. TikTok - Základní zabezpečení a ochrana soukromí. *E-Bezpečí*, roč. 5, č. 1, s. 42-46. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1825>
10. Lidé. *Sociální síť* [online]. 2010 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>

11. MICHL, Petr. Infografika: Sociální sítě v Česku v roce 2019. *FOCUS agency, s.r.o.* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.focus-age.cz/m-journal/aktuality/infografika--socialni-site-v-cesku-v-roce-2019_s288x14828.html
12. MIKULCOVÁ, Klára. Můžeme se v online prostředí setkat s agresí?. *E-Bezpečí*, roč. 3, č. 1, s. 1-5. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1412>
13. Nebezpečné výzvy v online prostředí. Univerzita Palackého v Olomouci: Portál E-Bezpečí, 2017 <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/99-letak-nebezpecne-vyzvy-v-online-prostredi-pro-rodice-a-ucitele/file>
14. Netolismus: Průvodce online závislostmi. *Netolismus.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.netolismus.cz/>
15. PALÁN, Zdeněk. Komunikace. *Andromedia.cz: Databanka dalšího vzdělání* [online]. Praha [cit. 2020-04-01]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/komunikace>
16. RYBÁŘ, Jan. Proč je Instagram nebezpečný (a proč ho mám rád). *FotoGuru.cz* [online]. 2018 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.fotoguru.cz/instagram-a-fotografování/>
17. Slovník cizích slov: Pojem ban. *Slovník cizích slov.abz.cz* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/ban-1>
18. Slovník.sk: Slovenský pravopis. *Slovník.aktuality.sk* [online]. [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://slovník.aktuality.sk/pravopis/slovník-sj/?q=hej>
19. Slovník současné češtiny. *Nechybujte.cz: správně česky* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/%C4%8Dum%C4%9Bt>
20. Sociální sítě. *Internetem bezpečně* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>
21. Sociální sítě. *Jak na internet* [online]. 2014 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1751/socialni-site/>
22. VOKOUN, Michal. Tik Tok: opravdová zábava, strašák pro rodiče nebo zlatý důl pro marketéry? *Marketing.cz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://marketing.cz/tiktok>

23. VULGARISMUS (sprosté slovo). *Czech Ency: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 2020-05-02]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VULGARISMUS>
24. Znaký smajlíků: Základní znaký smajlíků. *Znakynaklavesnici.cz: Znaký na klávesnici* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://znakynaklavesnici.cz/znaký-smajlíku/>

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Emotikony na Facebooku

Obrázek č. 2: Emotikony k vyjádření emocí

Obrázek č. 3: Logo sociální sítě Facebook

Obrázek č. 4: Logo sociální sítě Instagram

Obrázek č. 5: Logo sociální sítě a mikroblogu Twitter

Obrázek č. 6: Logo sociální sítě LinkedIn

Obrázek č. 7: Logo stránky Lidé.cz

Obrázek č. 8: Logo stránky Líbímseti.cz

Obrázek č. 9: Logo sociální sítě TikTok

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marie Vašutová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Rizikové formy komunikace českých pubescentů v prostředí sociálních sítí
Název práce v angličtině:	Risk forms of communication of Czech pubescent in the social network environment
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na charakteristiku pubescentů, komunikace a masových médií, detailněji se zabývá charakteristikou a typy sociálních sítí. Dále vymezuje pojmy agresivita a agrese, její příčiny a dělení. V závěrečné části se zabývá konkrétními projevy rizikových forem komunikace v online prostředí. Praktická část bakalářské práce je provedena formou jazykové a obsahové analýzy příspěvků zveřejněných na sociální sítí.
Klíčová slova:	Pubescent, komunikace, masová média, internet, sociální síť, agresivita, agrese, kyberšikana, kybergrooming, sexting, hating, netolismus, kyberstalking, stalking, internetové výzvy.
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on the characteristics of pubescents, communication and mass media, it deals in more detail with the characteristics and types of social networks. It also defines the concepts of aggressiveness and aggression, its causes and division. The final part deals with specific manifestations of risky forms of communication in the online environment. The practical part of the bachelor thesis is performed in the form of

	linguistic and content analysis of contributions published on social network.
Klíčová slova v angličtině:	Pubescent, communication, mass media, internet, social network, aggressiveness, aggression, cyberbullying, cybergrooming, sexting, hating, netolism, cyberstalking, stalking, internet challenges.
Rozsah práce:	84
Jazyk práce:	Český